

Česká zemědělská univerzita v Praze
Institut vzdělávání a poradenství
Katedra profesního a personálního rozvoje

**Představy učitelů o kariérové zralosti a připravenosti žáků
na profesi v rámci odborného vzdělávání**

Bakalářská práce

Autor: **Adéla Koubová**

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Votava, Ph.D.

2020

Zadávací list

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Představy učitelů o kariérové zralosti a připravenosti žáků na profesi v rámci odborného vzdělávání

vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V dne

.....
(podpis autora práce)

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěla poděkovat zejména panu Mgr. Jiřímu Votavovi, Ph.D. za jeho trpělivost, rady a vedení při zpracování bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala respondentům, kteří mi velmi ochotně odpovídali na rozhovory a anketu i přes nepřízeň situace, v podobě nouzového stavu České republiky. Také bych chtěla poděkovat mé rodině za trpělivost a podporu.

Abstrakt

Bakalářská práce s názvem Představy učitelů o kariérové zralosti a připravenosti žáků na profesi v rámci odborného vzdělávání se zabývala popisem pojmů kariéra, volba povolání a trh práce. Bylo zde popsáno kariérové poradenství a školský systém v České republice. Praktické část bakalářské práce si kladla za cíl zjistit názory učitelů na připravenost žáků na přechod na trh práce a na profesi. V práci byly použity výzkumné metody rozhovor, anketa a dotazník, které si kladly za cíl zjistit názory respondentů na připravenost žáků na profesi, na roli pedagoga a na důležitost a kvalitu kariérového poradenství. Rozhovory, anketa i dotazník proběhly na středních odborných školách v okrese Tábor. Pro rozhovory byly vybrány čtyři vyučující ze středních odborných škol. Dotazníkové šetření probíhalo na stejných školách a účastnilo se ho třicet respondentů. Výsledky z výzkumu byly kladné, dokazují, že učitelé středních odborných škol věří v dobrou připravenost žáků na profesi, jsou si jisti, že žáky dokáží připravit. Kariérové poradenství je respondenty hodnoceno jako důležitá součást středních škol.

Klíčová slova

odborné vzdělávání, kariérová zralost, kariéra, profese, připravenost na profesi, střední odborná škola, učitel

Abstract

The bachelor thesis called Teachers' ideas about career maturity and readiness of pupils for a profession in vocational education deals with the description of the terms career, career choice and labor market. Career guidance and the school system in the Czech Republic have been described. The practical part of the thesis aimed to find out the opinions of teachers on the readiness of pupils for the transition to the labor market and the profession. In this work were used research methods interview and questionnaire, whose aim was to find out the respondent's opinions on pupils readiness for the profession, on the role of a teacher and on the importance and quality of career counseling. The interviews and the questionnaire were held at secondary vocational schools in the district of Tábor, four teachers from secondary vocational schools were selected for interviews. The questionnaire survey was conducted at the same schools and was attended by thirty respondents. The results of the research were positive, proving that the teachers of secondary vocational schools believe in good readiness of the pupils for the profession, they are sure that they can prepare the pupils. Respondents assess career counseling as an important part of secondary schools.

Keywords

vocational education, career maturity, career, profession, career readiness, secondary vocational school, teacher

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ VÝCHODISKA	11
1 Cíle a metodika	11
2 Vymezení základních pojmů	12
2.1 Kariéra.....	12
2.2 Volba povolání.....	13
2.2.1 Kariérová zralost.....	13
2.2.2 Volba povolání.....	13
2.2.3 Profesní orientace	14
2.3 Trh práce	14
3 Kariérové poradenství.....	16
3.1 Možnosti kariérového poradenství dle věku	17
3.1.1 Celoživotní kariérové poradenství	17
3.1.2 Kariérové poradenství v předškolním věku	17
3.1.3 Kariérové poradenství na základních a středních školách	18
3.1.4 Kariérové poradenství na vysokých školách	19
3.1.5 Kariérové poradenství pro dospělé	19
3.2 Instituce poskytující kariérové poradenství	20
3.2.1 Národní pedagogický institut České republiky.....	20
3.2.2 Kariérové poradenství poskytované Úřady práce.....	20
3.2.3 Pedagogicko-psychologické poradny	22
3.2.4 Speciálně pedagogická centra	22
4 Školský systém v České republice.....	24
4.1 The International Standard Classification of Education – ISCED.....	25
4.1.1 Systém kódování ISCED	25

PRAKTICKÁ ČÁST	27
5 Vyšší odborná, Střední škola, Centrum odborné přípravy, Sezimovo Ústí, Budějovická, 421	29
5.1.1 Historie školy	29
5.1.2 Nabízené obory	30
6 Střední škola obchodu, služeb a řemesel a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Tábor, Bydlišského 2474	32
6.1.1 Historie školy	32
6.1.2 Nabízené obory	33
7 Střední škola řemeslná a Základní škola, Soběslav, Wilsonova 405	34
7.1.1 Historie	34
7.1.2 Nabízené obory	35
8 Rozhovory, ankety	37
8.1 Shrnutí výsledků rozhovorů	42
9 Dotazníkové šetření	43
9.1 Shrnutí výsledků dotazníku	51
ZÁVĚR	53
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	55
SEZNAM TABULEK	58
SEZNAM PŘÍLOH	59

ÚVOD

Téma bakalářské práce jsem si vybrala z toho důvodu, že mi přijde zajímavé podívat se na tuto problematiku ne z pohledu žáka, jak jsem se na to dívala dosud během mého vlastního středoškolského studia, ale z pohledu učitele. Na učitele je dle mého názoru v této problematice kladen velký nápor, myslím, že mnoho žáků svaluje všechny nedostatky ohledně nepřipravenosti na profesi právě na učitele. Proto mne zajímalo, jaký názor na připravenost žáků na profesi mají právě učitelé, zda se domnívají, že odpovídají za připravenost žáků, nebo naopak nechávají přípravu na žácích.

Po průzkumu tématu jsem zjistila, že se problematikou středního odborného vzdělávání velmi do hloubky zabývá autor doc. PhDr. Petr Hlad'o, Ph.D.. Publikace, které o tématu vydal, budou v práci několikrát použity. Dále bych zde ráda uvedla knihu Kariérní poradenství od Petra Vendela, která je dle mého názoru pro téma také velmi podstatná.

Bakalářská práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se nejdříve bude zabývat vysvětlením základních pojmů důležitých pro téma. Jsou to pojmy kariéra, volba povolání a trh práce. Tyto pojmy zde budou definovány a vysvětleny a budou k nim doplněny důležité informace.

Další důležitou kapitolou teoretické části bude kapitola o kariérovém poradenství. To zde opět bude definováno a popsáno. Budou zde vypsány možnosti kariérového poradenství podle věku člověka, se zaměřením na popsání kariérového poradenství na základních a středních školách. Dále bych zde ráda uvedla instituce zabývající se kariérovým poradenstvím, jako například Národní pedagogický institut České republiky, kariérové poradenství poskytované na Úřadech práce, Pedagogicko-psychologické poradny a Speciálně pedagogická centra.

Poslední kapitolou teoretické části bude kapitola, ve které bude stručně popsán vzdělávací systém České republiky. V této kapitole bych se ráda zaměřila na Mezinárodní klasifikaci vzdělávání ISCED. Myslím si, že na ní je také možné jednoduše vysvětlit školský systém.

Praktická část bude nejdříve obsahovat informace o třech středních odborných školách, které jsem vybrala pro výzkum. Tyto tři školy zde budou jednotlivě popsány,

bude zde uvedena jejich stručná historie a nabízené obory. Myslím, že je vhodné to zde uvést z důvodu lepší orientace v následných rozhovorech, anketách a dotazníku, které budou probíhat právě v rámci těchto škol.

Jako metody výzkumu jsem pro svou práci zvolila rozhovor, anketu a dotazník, které budou probíhat na třech vybraných školách a odpovídat na ně budou vyučující z těchto škol. Respondenty do rozhovoru a ankety jsem vybrala čtyři. Respondentů do dotazníku bude 30, z každé školy 10 vyučujících.

Rozhovory, anketa i dotazník si kladou za cíl zjistit názor vyučujících na připravenost žáků středních odborných škol na trh práce, bude zde posouzena role pedagoga. Dále bych zde ráda zjistila názor učitelů na kariérové poradenství a jeho důležitost při přechodu žáků na trh práce, či do dalšího studia.

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

1 Cíle a metodika

Cílem této bakalářské práce je prozkoumat problematiku připravenosti žáků odborného vzdělávání, s důrazem na představy učitelů o připravenosti těchto žáků na vstup na trh práce. Hlavním cílem teoretické části je zaměřit se na vysvětlení základních pojmů jako kariéra, kariérové poradenství, připravenost na profesi. Dále se teoretická část bude zabývat popsáním systému odborného vzdělávání v České republice. Hlavním cílem praktické části je formou rozhovoru a dotazníku zjistit názory učitelů středních odborných škol na kariérovou připravenost žáků svých škol.

V bakalářské práci bude využita kombinovaná metodika. Formou rozhovoru s konkrétními učiteli ze střední odborné školy, bude zjištěn jejich názor učitele na celkovou připravenost žáků středních odborných škol na přechod na trh práce, dále bude posouzena role pedagoga a jeho možný podíl na přípravě žáků a na kariérovém poradenství. Výsledky z rozhovorů budou doplněny dotazníkovým šetřením, které zkoumanou problematiku dále rozšíří.

2 Vymezení základních pojmů

Tato kapitola bakalářské práce se zabývá vysvětlením základních pojmů souvisejících s problematikou tématu této bakalářské práce.

2.1 Kariéra

Podle výkladového slovníku Lidské zdroje (Palán, 2002) má slovo kariéra dva základní významy. Jako první je zde uvedeno, že se kariéra dá vysvětlit jako „Profesní zařazení na vysokém stupni osobních možností“, tedy to, jak vysoko je člověk schopen se v práci umístit podle toho, jak je sám schopný a kvalifikovaný pro dané odvětví. Jako druhý význam je tu pak uvedena „Profesionální životní dráha“, což lze vysvětlit jako celkové množství pracovních míst, které člověk zaujal během svého pracovního života, a jejich posloupnost. V souvislosti s posloupností zde pak Palán uvádí tzv. fáze kariéry, kterými si člověk během života prochází. Z časového hlediska rozlišuje Palán pět fází – poznávání a příprava, rozvoj a zformování, střední kariéra, pozdní kariéra a útlum. Tyto fáze jsou pro člověka zcela individuální a každý si jimi prochází jinak, proto je možné, že člověk dosáhne situace, kdy je již další karierní růst nemožný – tehdy se hovoří o tzv. karierním stropu.

O tomto pojmu hovoří i Bělohávek (1994, s.9,11), který kariéru definuje jako „dráhu životem, zejména pak profesionální, na které člověk získává nové zkušenosti a realizuje svůj osobní potenciál“. Kariéru zde rozděluje na vnější a vnitřní. Vnější neboli objektivní kariéra je ta, kterou máme možnost sledovat v životopisech či v materiálech personálního oddělení. Jde o seznam vystudovaných škol, absolvovaných kurzů a výčet zaměstnání. Naopak vnitřní neboli subjektivní kariéra se zabývá subjektivním pohledem člověka, sleduje například postoje zaměstnance, jeho zkušenosti, či osobnostní růst.

Bělohávek (1994, s.13) dále hovoří o tzv. kariérovém pohybu. Tento pojem označuje přesuny člověka v průběhu jeho kariéry. Člověk během svého života mění zaměstnavatele, postupuje z pozice na pozici (z nižší na vyšší, ale i naopak), přechází z činnosti na činnost.

Bělohlávek (1994, s.21) předpokládá, že kariérový pohyb je podmíněn snahou pracovníka dosáhnout svých základních potřeb, tedy najít si takové zaměstnání, které odpovídá jeho životním potřebám v danou chvíli (například finanční nouze, či zakládání rodiny).

2.2 Volba povolání

2.2.1 Kariérová zralost

Hlad'o (2011, s.120) popisuje kariérovou zralost jako „připravenost člověka uskutečnit informované, věku přiměřené rozhodnutí o volbě povolání a vypořádat se s kariérovými vývojovými úlohami“. Kariérová zralost je tedy schopnost úspěšně zvolit povolání. Nerozhodnost při volbě povolání se dá tedy charakterizovat nízkým stupněm kariérní zralosti.

Kariérová zralost dle výzkumů roste s věkem, nejvyšší růst je zaznamenán v adolescenci, ačkoliv existují také předpoklady, že u některých jedinců se kariérová zralost s věkem zvyšovat nemusí. Co se týče rozdílu mezi muži a ženami, vyšší kariérová zralost se sleduje u žen, a to u všech věkových skupin. (Vendel, 2008)

Pro poradce je důležité mít zmapovanou i kariérovou nezralost, jelikož i toto je důležitý aspekt, který jim může pomoci pro správné poskytnutí poradenské pomoci. Předpokladem je, že žáci jsou schopni uskutečnit kariérovou volbu v 14-15 letech, ale reálně to není pravidlem, mnoho žáků je v tomto věku neschopno učinit volbu své budoucí kariéry. (Vendel, 2008)

2.2.2 Volba povolání

„Volba povolání je proces zahrnující rozhodování o volbě studia nebo přípravy na povolání, konkrétního povolání a celou profesní dráhu člověka. Je to součást celkového vývoje osobnosti, v němž hlavní roli hraje rozhodovací proces.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s.341)

Hlad'o (2012, s.16) uvádí, že v této době už se tento pojem používá v mnoha významech, zahrnuje tak i pojmy jako „rozhodování o konkrétním povolání, které by dotyčný jednatel chtěl v budoucnu vykonávat, výchovu k volbě povolání, výběr

střední školy v posledním ročníku základní školy, hledání konkrétního zaměstnání u konkrétního zaměstnavatele a rekvalifikace na jiné povolání“. Volba povolání není pouze jednorázový rozhodující akt. Naopak je to složitý proces, který probíhá po celou dobu života člověka.

2.2.3 Profesní orientace

„Hlavním obsahem profesní orientace je zejména utváření a rozvíjení reálného profesního cíle a perspektivy mladého člověka a vlastností a schopností významných pro proces volby povolání, jeho vykonávání a eventuálně rekvalifikace. Jeden z úkolů, které plní výchovné poradenství pro žáky základních, středních a speciálních škol. Zajišťuje zvláště odborná zařízení výchovného poradenství, školy, podniky a úřady práce.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s.222)

Profesní orientace je soubor činností, které mají za úkol vést a usměrňovat orientaci dětí, dospívajících i dospělých na určité povolání. Za cíl si kladou získání všeobecné připravenosti pro vědomou volbu povolání i pro její další změny a upřesnění, tedy úspěšné začlenění mladého člověka na trh práce. Je to dlouhodobý a rozsáhlý proces. Souvisí s pojmem kariérové poradenství. (Hlad'o, 2012)

2.3 Trh práce

Palán (2002, s.217) definuje trh práce jako „Součást tržní ekonomiky, ve které dochází k realizaci tržní nabídky a poptávky v oblasti pracovní síly (lidských zdrojů) a kde probíhá i tržní transakce ve formě dohodnutí podmínek (výše mzdy, rozsah pracovní doby, druh požadované a nabízené práce apod.) mezi nositelem poptávky a subjektem nabídky práce.“ Je to tedy svět, kde probíhá celý proces práce. Odehrává se zde nabírání zaměstnanců, vykonávání práce a odměňování zaměstnanců za vykonanou práci. Nabídka pracovních sil jsou v tomto případě lidé, kteří nabízejí své schopnosti a dovednosti zaměstnancům, kteří poptávají pracovní sílu.

Nabídka se řídí především demografickým faktorem, tedy lidmi, kteří jsou schopni vykonávat nějakou profesi. Poptávka se řídí nejvíce pokrokem, a to především vědecko-technickým či ekonomickým nebo společenským. (Palán, 2002)

V případě, že nabídka převyšuje poptávku, znamená to nezaměstnanost. Je to tedy stav, kdy je moc lidí, kteří hledají zaměstnání, na trhu práce ale není dostatek volných míst, který by tento stav uspokojil. Při stavu, kdy je větší poptávka, než nabídka je potom problém v tom, že je příliš volných pracovních míst, nejsou ale lidé, kteří by tyto volná místa naplnili. (Palán, 2002)

Dalším pojmem spojeným s trhem práce je plná zaměstnanost. Znamená to rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou. Toto ale není proveditelné. Proto se pojem plná nezaměstnanost používá v případě, kdy je přirozená míra nezaměstnanosti. (Palán, 2002)

S trhem práce, a především s tématem této práce, souvisí pojem nezaměstnaný absolvent, což je člověk, který absolvoval školu, ať už střední, nebo vysokou, a hledá práci, kterou nemůže najít a je po dobu maximálně dvou let zapsán na Úřadu práce. Toto bývá u mnoha oborů v této době velký problém, jelikož studenti nemají dobrou představu o trhu práce a o nabídkách volného zaměstnání v různých oborech, a často se stává, že si vybírají obory, kde je uplatnitelnost absolventů malá. Tomuto problému by se pak mělo věnovat kariérové poradenství, které právě tyto důležité informace poskytuje. (Švarcová, Cícha, Gabrhel, 2014)

3 Kariérové poradenství

Kariérové poradenství je rozsáhlá škála aktivit, které se zaměřují hlavně na předávání informací relevantních pro kariéru jedince, a na rozvoj dovedností a talentu jedinců, které jim pomáhají v řízení jejich kariéry. Kariérové poradenství se týká jak malých dětí, tak dospělých, jelikož již od raného věku je potřeba rozvíjet dovednosti jedince, stejně jako je to potřeba u lidí v dospělém věku, kterým rozvoj dovedností pomáhá ve zlepšování jejich osobní kariérní dráhy. Osobní rozvoj je celoživotní proces. Hlavní cíl kariérového poradenství je naučit člověka osobně rozhodovat, podle dostupných zdrojů informací, o své profesní dráze. (Kariérové poradenství a informace, 2019)

„Služby při výběru povolání a v oblasti profesního, resp. kariérního vývoje lze rozdělit do tří částí: na výchovu k volbě povolání a k práci vůbec, na kariérní orientaci a na kariérní poradenství.“ (Vendel, 2008, s.50)

Výchova k volbě povolání je dlouhodobá. Je to proces, který usměřňuje kariérní vývoj celých tříd žáků, není individuální, většinou je veden v rámci hodin všeobecné výchovy. (Vendel, 2008)

Kariérní orientace je buďto krátkodobá, či jednorázová podpora žáků při volbě povolání či dalšího studia. Klientovi zde jde o to, poznat své silné a slabé stránky, a jak si získat informace o trhu práce. (Vendel, 2008)

Kariérní poradenství může trvat celý profesní život člověka. Jde o pomoc odborníka, který radí klientovi jak ve sféře pracovní, tak i vzdělávací. Kariérní poradenství je aplikovaný psychologický obor. Je provozováno ve školách, v poradenských centrech, na úřadech práce i jinde, a to výchovnými, či kariérovými poradci, školními psychology, pracovníky na úřadech práce. Může být řešeno individuálně i skupinově, při osobním setkání i distančně. (Vendel, 2008)

„Kariérní poradenství zahrnuje poskytování informací (tištěných, elektronických nebo jiných), diagnostických nástrojů, poradenských rozhovorů, kariérních vzdělávacích programů (na ohodnocení svých schopností, možností a získání dovedností řídit vlastní kariéru), testovacích programů, programů pro podporu hledání práce a poradenství v období životních změn.“ (Vendel, 2008, s.51)

Kariérní vývoj je celoživotní proces, proto kariérní poradenství může lidem posloužit v jakémkoliv věku. V České republice zaštiťuje kariérové poradenství řada organizací, nejvíce jich však působí v rámci Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy ČR, dále pak v rámci Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Mimo to je také možnost využít kariérové poradenství také v neziskovém sektoru, který se zaměřuje především na poradenství specifickým skupinám lidí. V této době také začínají poradenská centra zřizovat kraje. (Poradenství v České republice, 2016)

Kariérové poradenství je kontrolováno několika prvky v české legislativě. Je to zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání neboli školský zákon, dále je to zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů a jako poslední je to pak vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. (Kariérové poradenství a informace, 2019)

3.1 Možnosti kariérového poradenství dle věku

Jak je zde již napsáno, kariérové poradenství je celoživotní proces, přesto ho však můžeme rozdělit na několik kategorií.

3.1.1 Celoživotní kariérové poradenství

Celoživotní poradenství je plynulý děj, díky kterému mohou lidé celý život rozvíjet své schopnosti a dovednosti. Poradenství pomáhá lidem při rozhodování o své kariéře, svém vzdělání, či při rozvíjení jejich zájmů a koníčků. Celoživotní poradenství může být individuální i skupinovou formou. Poradce podává lidem potřebné informace, probírá s nimi jejich situaci, pomáhá jim objevovat jejich talent a dovednosti. (Celoživotní poradenství, 2016)

3.1.2 Kariérové poradenství v předškolním věku

V předškolním věku dítěte, tedy mezi 3-6 rokem věku, je kariérové poradenství prováděno především ve školních poradenských centrech, jako jsou například Pedagogicko-psychologické poradny či Speciálně pedagogická centra. Nejvíce probíraným tématem v tomto věku je připravenost dítěte na školní vzdělávání. Dále

poskytují centra rady ohledně vzdělávání dětí s hendikepem. (Poradenství v předškolním věku, 2016)

3.1.3 Kariérové poradenství na základních a středních školách

Kariérové poradenství na školách je důležité jak pro rozvoj žáků, tak pro pomoc orientovat se žákům na stále se rozrůstajícím trhu práce. Kariérové poradenství je pro žáky možnost bezplatné pomoci při výběru dalšího vzdělávání či budoucí kariéry. Poradenství je pro žáky dobrovolné. Těmito službami se na školách mohou zabývat odborníci na několika pozicích. Kariérové poradenství je rozvinuto především na větších školách, kde je větší počet žáků. Na základních a středních školách zajišťují kariérové poradenství výchovní poradci společně s třídními učiteli, radit žákům mohou i školní psychologové. (Rozvoj kariérového poradenství včetně prevence předčasných odchodů ze vzdělávání, 2019)

Na základních a středních školách se poradenské služby zaměřují především na podporu a poskytování pomoci žákům se speciálními vzdělávacími potřebami a zjišťování, zda jimi zvolené metody, pro podporu těchto žáků, byly užitečné a vhodné. Poradci se mimo žáky se speciálními vzdělávacími potřebami zaměřují také na žáky z odlišných kultur, na nadané žáky, na žáky, u kterých jsou předpoklady obtíží během studia. Dále se samozřejmě zaměřují na kariérové poradenství všem žákům. Snaží se řešit případy šikany, hodnotí klima tříd a řeší akutní problémy žáků, kteří potřebují jejich pomoc. (Poradenství na základních a středních školách, 2016)

Výchovný poradce by měl být na každé základní a střední škole, s tím, že většinou tuto funkci vykonává některý z pedagogů, musí na to však mít i potřebnou kvalifikaci. Co se týče jeho náplně činnosti, výchovný poradce se věnuje poradenství, má za úkol informovat žáky o jejich možnostech a pracuje s žáky, kteří potřebují speciální přístup. V případě kariérového poradenství, má za úkol informovat žáky o možnostech budoucího studia či profese, pomáhá jim utřídit si informace ohledně jednotlivých škol, pořádá různé vzdělávací exkurze, kurzy a přednášky. Má na starost konzultace s žáky a jejich rodinami. U výchovného poradce mají žáci možnost vyzkoušet si různé testy osobnosti, které jim poradí, jakou profesní dráhou se v životě vydat. (Hlad'o, 2012)

Školní psychologové se ve školách věnují poradenské a terapeutické činnosti pro žáky. Stejně jako výchovní poradci, i školní psychologové musí spolupracovat s rodinami žáků, v tomto případě je to však ještě důležitější. Tato spolupráce může pomoci urychlit nápravu problémové situace žáků. Role školního psychologa je ve školství důležitá, jelikož pracuje zejména s žáky, kteří mají nějaké problémy, jako například poruchy chování a jiné., těmto žákům pak v rámci kariérového poradenství může radit ohledně jejich budoucí profesní dráhy, kterou se mohou vydat s ohledem na svůj hendikep. Na školách se také věnují kariérovému poradenství obecně. (Hlad'o, 2012)

3.1.4 Kariérové poradenství na vysokých školách

Vysoké školy mají dle zákona povinnost poskytovat svým studentům či uchazečům o studium, poradenské služby, které souvisí s jejich studiem. V případě uchazečů o studium pak o možnostech uplatnění podle různých oborů, které mají na výběr. Většinou poskytují poradenské služby studijní oddělení, či poradenská nebo kariérová centra. (Poradenství na vysokých školách, 2016)

3.1.5 Kariérové poradenství pro dospělé

Co se týče kariérového poradenství ohledně zaměstnání, možných rekvalifikací či doplnění vzdělání, jsou dospělým lidem k dispozici Úřady práce, popřípadě pak různé organizace v neziskovém sektoru. Úřady práce poskytují bezplatné poradenství zpravidla hlavně nezaměstnaným, či nějakým způsobem znevýhodněným osobám. (Poradenství pro dospělé, 2016)

V případě, že dospělí lidé hledají možnosti dalšího vzdělávání, jsou jim k dispozici kariéroví poradci na středních či vysokých školách, kde se pak lidé mohou účastnit různých vzdělávacích kurzů či programů, v rámci celoživotního vzdělávání. (Poradenství pro dospělé, 2016)

3.2 Instituce poskytující kariérové poradenství

3.2.1 Národní pedagogický institut České republiky

Národní pedagogický institut České republiky (dále jen NPI ČR) vznikl teprve na začátku tohoto kalendářního roku – 1.1.2020. Vznikl na základě sloučení Národního ústavu pro vzdělávání a Národního institutu pro další vzdělávání. (O nás, 2020)

„NPI ČR je školským vzdělávacím, metodickým, výzkumným, odborným a poradenským zařízením pro řešení otázek předškolního, základního, středního a vyššího odborného vzdělávání, základního uměleckého, jazykového, neformálního, zájmového a dalšího vzdělávání. NPI ČR poskytuje vybraná studia ke splnění kvalifikačních předpokladů a studia ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů. NPI ČR je pověřen funkcí revizního pracoviště. NPI ČR je pověřen vedením a zveřejňováním Národní soustavy kvalifikací.“ (O nás, 2020)

Co se tedy týče působnosti, NPI ČR působí na všech stupních škol, od základního po vyšší odborné, včetně uměleckých škol, zájmových kroužků a podobně. Kontroluje kvalitu výuky a poskytuje různá studia, která pomáhají plnění kvalifikačních předpokladů. Má na starost Národní soustavu kvalifikací. (O nás, 2020)

Mezi hlavní cíl NPI ČR patří zajišťování přenosu vzdělávacích novot do praxe, tedy právě na školy, do dětských domovů a tak dále. (O nás, 2020)

Hlavní činnosti NPI ČR je například tvorba vzdělávacích programů, vytváření kurikula, podpora Pedagogicko-psychologických center či školních psychologů a dalších podobných institucí, poradenství pedagogům ohledně práce s nadanými dětmi, podpora kariérového poradenství, podpora zájmových a mimoškolních kroužků pro děti a další. Jedním z hlavních úkolů je pak spravování Národní soustavy kvalifikací. (O nás, 2020)

3.2.2 Kariérové poradenství poskytované Úřady práce

„Úřad práce České republiky (dále jen „Úřad práce ČR) je správním úřadem s celostátní působností a je organizační složkou státu. Úřad práce byl zřízen dnem 1.4.2011, zákonem 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně

souvisejících zákonů. Ministerstvo práce a sociálních věcí řídí Úřad práce ČR a je jeho nadřízeným správním úřadem.“ (O Úřadu práce České republiky, 2020)

Úřad práce se skládá ze dvou hlavních složek, a to z generálního ředitelství a krajských poboček (spolu s pobočkou pro hlavní město Praha). Krajské pobočky mají dále jako svou součást tzv. kontaktní pracoviště. Vedoucím generálního ředitelství je generální ředitel, vedoucím krajských poboček a kontaktních pracovišť je ředitel. (O Úřadu práce České republiky, 2020)

Zaměstnanci Úřadů práce pomohou ročně desítkám tisíc lidí najít si novou práci, a to často díky kariérovým poradcům. Pomáhají jak nezaměstnaným, tak absolventům základních, středních i vysokých škol. Kariérové poradenství je k dispozici na všech kontaktních pracovištích Úřadu práce. Lidé se zde mohou obrátit na poradce pro zprostředkování, který je v kontaktu s klienty Úřadu práce. Tito poradci se snaží klientům najít vhodné zaměstnání, stejně jako jim mohou poskytnout základní poradenské rady. Dále jsou na Úřadech práce tzv. poradci specialisté, a to zejména v Informačních a poradenských střediscích. Úřady práce dále nabízejí svým klientům různé rekvalifikace a kurzy, které často bývají pro klienty povinné. (Úřad práce pomáhá lidem i v rámci kariérového poradenství, 2017)

Informační a poradenská střediska při úřadech práce (IPS)

Informační a poradenská střediska při úřadech práce (dále jen IPS) jsou centra, která poskytují bezplatné poradenství všem, kdo hledají zaměstnání, při změně zaměstnání, při zvyšování kvalifikací atd. IPS spolupracují se všemi odděleními Úřadu práce. (Informační a poradenská střediska při úřadech práce, 2019)

IPS mají k dispozici informace o školách, včetně všech studijních oborů, i o tom, jaké jsou na těchto školách přijímací řízení či možnosti uplatnění absolventů. Dále mají zmapovanou aktuální situaci na trhu práce, vedou si karty všech povolání, včetně požadavků na zaměstnance či náročnosti povolání. Nabízejí možnosti rekvalifikací. (Informační a poradenská střediska Úřadu práce ČR, 2020)

Služby IPS jsou k dispozici žákům základních a středních škol, studentům vysokých škol, rodičům i veřejnosti. Na svých pracovištích nabízejí testy pro volbu povolání, organizují besedy pro žáky a studenty, provádí skupinové i individuální kariérové poradenství. (Informační a poradenská střediska Úřadu práce ČR, 2020)

3.2.3 Pedagogicko-psychologické poradny

Pedagogicko-psychologické poradny jsou centra, která se podílejí na vzdělávacím procesu, a to zejména v době, kdy tento proces nějakým způsobem vybočuje z normálu. Poradny pracují s žáky od 3 let a s jejich rodiči, a to formou přímé komunikace, jak s jedincem, tak se skupinou. Pokud žák potřebuje ve škole speciální přístup či speciální podmínky výuky, je na Pedagogicko-psychologické poradně, aby navrhla vhodnou cestu, jak žáka vzdělávat. (Služby, Pedagogicko-psychologická poradna, 2012)

V rámci Pedagogicko-psychologických poraden je vedeno také kariérové poradenství, práce s žáky s poruchami chování, s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, s nadanými žáky nebo s žáky z odlišného kulturního prostředí. Dále také poradny spolupracují s vyučujícími a pomáhají jim v rozvoji dovedností. (Poradenství na základních a středních školách, 2016)

Zaměstnanci v Pedagogicko-psychologických poradnách jsou speciální pedagogové a psychologové, jejichž práci doplňují v případě potřeby ještě sociální pracovníci. Služby poraden probíhají většinou ambulantně, tedy tak, že jednotliví klienti docházejí do poraden za poradci. Služby v Pedagogicko-psychologických poradnách jsou bezplatné. (Služby, Pedagogicko-psychologická poradna, 2012)

3.2.4 Speciálně pedagogická centra

Speciálně pedagogická centra poskytují poradenství zejména dětem od 3 do 19 let se zdravotním, či kombinovaným postižením, které se nemohou přizpůsobit běžné výuce ve školách. Svým klientům radí především v oblasti pedagogické a psychologické. Snaží se zde pomáhat klientům s úspěšným začleněním do společnosti i úspěšnou integrací do škol. Důležitá je úzká spolupráce s rodinou, školou a odborníky. (Služby, Speciálně pedagogická centra, 2012)

Zaměstnanci Speciálně pedagogických center jsou speciální pedagogové, psychologové a sociální pracovníci. Jejich služby jsou prováděny buďto ambulantně, nebo formou docházky zaměstnanců center ke klientům, ať už přímo do místa bydliště, nebo do školy, kde se klient vzdělává. (Služby, Speciálně pedagogická centra, 2012)

Speciálně pedagogická centra se zaměřují také na kariérové poradenství pro své klienty. Pomáhají jim při volbě vzdělávání i budoucí kariéry, vhodné k jejich druhu zdravotního postižení. (Služby, Speciálně pedagogická poradna, 2012)

4 Školský systém v České republice

V České republice zajišťuje školství Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT). Jednotlivé školy jsou pak spravovány v rámci krajů a obcí, orgány veřejné správy. MŠMT odpovídá za odpovídající kvalitu a rozvoj vzdělávání, řeší finanční stránku věci, určuje pracovní podmínky vyučujících, stará se o obsah vyučování (rámcové vzdělávací programy), od preprimárního, až po vyšší sekundární vzdělávání. Dále má na starost schvalování vzdělávacích programů i pro vyšší odborné školy. (Hlavní rysy vzdělávacího systému, 2020)

V rámci veřejné správy škol, mají kraje a obce jiné zaměření. Kraje se starají o zřizování středních škol, vyšších odborných škol a konzervatoří. Obce pak zřizují mateřské a základní školy a dohlížejí na dodržování povinné školní docházky dětí. (Hlavní rysy vzdělávacího systému, 2020)

V České republice začíná vzdělávání již v mateřské škole (preprimární vzdělávání). Tu navštěvují děti ve věku 3-6 let. Docházka do mateřské školy je dobrovolná do věku 4 let dítěte, přesto je v Čechách její využití veliké. Od věku 5 ti let dítěte je docházka do mateřské školy povinná. Z mateřské školy pokračuje dítě do základní školy. (Hlavní rysy vzdělávacího systému, 2020)

Na základní škole začíná povinná školní docházka, která trvá 9 let, začíná ve věku 6 let dítěte. Základní škola je rozdělena na první a druhý stupeň (neboli primární a nižší sekundární vzdělávání). Druhý stupeň (tedy nižší sekundární vzdělávání) už mohou žáci studovat na víceletých gymnáziích, či na konzervatořích. Víceletá gymnázia mohou být šestiletá nebo osmiletá, žák odchází ze základní školy buďto z 5. třídy, nebo ze 7. třídy. (Stupně vzdělávacího systému, 2020)

Po dostudování základní školy má žák možnost pokračovat na školu střední, která už není dle zákona povinná. Zde je možnost výběru mezi gymnázii, odbornými středními školami nebo konzervatořemi. Střední odborné školy mohou žáci ukončit na jednom ze tří stupňů vzdělání – střední vzdělání s maturitní zkouškou (čtyřleté); střední vzdělání s výučním listem (dvou až tříleté); střední vzdělání. Střední vzdělání s maturitou lze dosáhnout studiem na střední odborné škole, nebo na gymnáziu s všeobecným zaměřením. Dostudování střední školy s úspěšně složenou maturitní

zkouškou je zásadní podmínka pro přijetí do terciárního vzdělávání, tedy na vyšší odbornou nebo vysokou školu. Pro absolventy, kteří mají střední vzdělání s výučním listem, je možnost dodělat si maturitní zkoušku na nástavbovém studiu. (Stupně vzdělávacího systému, 2020)

Terciární vzdělávání, tedy studium na vyšší odborné nebo vysoké škole, je podmíněno úspěšně složenou maturitní zkouškou. Vyšší odborné školy trvají zpravidla tři roky. Vysoké školy jsou rozděleny do tří stupňů – bakalářský na tři roky; magisterský na dva roky; doktorský na čtyři roky. (Stupně vzdělávacího systému, 2020)

4.1 The International Standard Classification of Education – ISCED

The International Standard Classification of Education (dále jen ISCED) je referenční mezinárodní klasifikace pro organizování vzdělávacích programů a souvisejících kvalifikací, podle úrovní a oborů. Byla vyvinuta Organizací spojených národů pro vzdělávání, vědu a kulturu (UNESCO), aby usnadnila srovnání statistik a ukazatelů napříč zeměmi, na základě jednotných a mezinárodně dohodnutých definic. (Education and Training, 2020)

Podrobné oblasti uvedené v ISCED jsou určeny především pro použití na terciární úrovni vzdělávání a pro programy odborného vzdělávání a přípravy a kvalifikace na sekundární a postsekundární neterciární úrovni. ISCED umožňuje shromažďování, sestavování a prezentaci statistik vzdělávání jednotným způsobem. (Education and Training, 2020)

V České republice byla tato klasifikace vzdělávání zavedena 1.ledna 2014 Českým statistickým úřadem. Nová klasifikace CZ-ISCED 2011 tím nahradila starší ISCED 97. (Klasifikace vzdělání, 2016)

4.1.1 Systém kódování ISCED

ISCED klasifikace má dvě různé možnosti kódování, a to ISCED-P a ISCED-A. ISCED-P (ISCED-Programmes) je určeno pro vzdělávací programy. ISCED-A (ISCED-Attainment) je určeno pro úrovně dosaženého vzdělání. Oba tyto kódovací systémy mají 10 úrovní, 9 z nich samostatných, ta poslední je určena pro vzdělání, které není uvedeno ve zbylých kategoriích. (Klasifikace vzdělání, 2016)

Vzdělávací programy (ISCED-P)		Dosažené vzdělání (ISCED-A)	
0	Vzdělávání v raném věku	0	Nižší než primární vzdělání
1	Primární vzdělávání	1	Primární vzdělání
2	Nižší sekundární vzdělávání	2	Nižší sekundární vzdělání
3	Vyšší sekundární vzdělávání	3	Vyšší sekundární vzdělání
4	Postsekundární neterciární vzdělávání	4	Postsekundární neterciální vzdělání
5	Krátký cyklus terciárního vzdělávání	5	Krátký cyklus terciárního vzdělání
6	Bakalářská nebo jí odpovídající úroveň	6	Bakalářská nebo jí odpovídající úroveň
7	Magisterská nebo jí odpovídající úroveň	7	Magisterská nebo jí odpovídající úroveň
8	Doktorská nebo jí odpovídající úroveň	8	Doktorská nebo jí odpovídající úroveň
9	Vzdělávání jinde neuvedeno	9	Vzdělání jinde neuvedené

Tabulka 1 - Klasifikace ISCED, zdroj: Český statistický úřad (s.14, 2016)

Podle tohoto třídění pak můžeme k jednotlivým úrovním přiřazovat odpovídající úroveň vzdělání v České republice:

0 – Vzdělávání v raném věku – mateřská škola

1 – Primární vzdělávání – 1.stupeň základní školy, tedy 1-5.třída

2 – Nižší sekundární vzdělávání – 2.stupeň základní školy, tedy 6-9.třída, případně nižší ročníky víceletých gymnázií

3 – Vyšší sekundární vzdělávání – gymnázia, střední odborné školy, učiliště

4 – Postsekundární neterciární vzdělávání – pomaturitní studium, nástavbové studium

5 – Krátký cyklus terciárního vzdělávání – poslední dva ročníky konzervatoří

6 – Bakalářská nebo jí odpovídající úroveň – bakalářské studium na VŠ, vyšší odborné školy

7 – Magisterská nebo jí odpovídající úroveň – magisterské studium VŠ

8 – Doktorská nebo jí odpovídající úroveň – doktorské studium VŠ

9 – Vzdělání jinde neuvedené

(Průcha, Walterová, Mareš, 2013)

PRAKTICKÁ ČÁST

Pro praktickou část byla zvolena kombinovaná forma výzkumu. Metodou kvalitativního výzkumu bude rozhovor a anketa, pro kvantitativní formu byl zvolen dotazník. Výzkumná část bakalářské práce bude probíhat na třech středních odborných školách. Tyto školy se nacházejí v okrese Tábor, jsou zde poměrně oblíbené a mají dobrou pověst, co se týče výuky a přípravy na profesi.

Původní plán pro výzkumnou část bakalářské práce, byl rozhovor se čtyřmi vyučujícími ze středních odborných škol. Dále se do každé školy mělo rozdat 10 (celkem tedy 30) dotazníků, na které měli odpovědět taktéž vyučující z těchto škol. Bohužel vzhledem k nynější situaci, ve které se Česká republika nachází (zavření škol, karanténa atd.), nebylo možné výzkumnou část touto formou provést. Z tohoto důvodu proběhly pouze dva rozhovory klasickou formou, další dva už nebylo možné takto udělat, proto byly tyto dva rozhovory nahrazeny anketou, tedy proběhly tak, že respondentům byl zaslán soubor s otázkami, ti odpověděli a soubor poslali vyplněný zpět.

Respondenti do kvalitativního výzkumu bakalářské práce byli vybráni 4. Všechny jsou ženy. Jedna pracuje nejen jako učitelka odborných předmětů, ale přímo jako zástupkyně ředitelky pro odborné teoretické vyučování. Ta byla do bakalářské práce vybrána proto, že má o teoretickém vzdělávání mnoho vědomostí a ví, jak na jejich škole funguje. Druhá pracuje na pozici učitelka odborných předmětů, byla vybrána z důvodu zastoupení běžné vyučující na střední škole. Jako třetí je zde respondentka, která pracuje jako učitelka odborného výcviku. Ta sem byla vybrána proto, aby tu měla zastoupení i učitelka praktického vyučování, nejen teoretického. Poslední respondentka pracuje jako učitelka odborných předmětů a školní psycholožka, díky které se zde objeví odpovědi i z pohledu kariérového poradce, jelikož toto místo na škole zastává v rámci pozice školního psychologa. Respondentky byly osloveny během ledna prostřednictvím emailu a všechny souhlasily s poskytnutím rozhovoru.

Respondentům pro dotazník byl zaslán elektronický odkaz na online dotazník, jelikož kvůli zavření škol nebylo možné rozdat dotazník tištěný. Dotazník byl vytvořen

v rámci funkce Google Formuláře, kde jsou výsledky automaticky vyhodnoceny a zpracovány.

V praktické části se bude nacházet také popis vybraných škol. Bude zde zmíněno, jaké služby nabízejí žákům, jejich stručný popis, historie těchto škol a možnosti oborů, které si žáci mohou zvolit.

Hlavní výzkumná otázka, na kterou se tato bakalářská práce snaží najít odpověď, je zjistit názor učitelů středních odborných škol na připravenost žáků na trh práce. Jako další zde bude prezentován názor vyučujících na kariérové poradenství, a jeho důležitost pro žáky středních odborných škol. Dále zde bude posouzena role pedagoga ve vyučovacím procesu, jeho názory na rozsah teoretického a praktického vzdělávání a jeho sebeevaluace výuky.

5 Vyšší odborná, Střední škola, Centrum odborné přípravy, Sezimovo Ústí, Budějovická, 421

Tato škola se nachází v Sezimově ústí, jejím hlavním cílem je vzdělávání zaměřené na informatiku, elektrotechniku, mechaniku, strojírenství a ekonomiku. Škola je rozdělena na vyšší odbornou a střední školu, dále je zde k dispozici domov mládeže a jídelna. (Všeobecné informace o škole, 2011)

Na COP je k dispozici Vzdělávací středisko, které spoluprací s Úřadem práce. Díky tomu je zde možné další vzdělávání, jako například rekvalifikace, možnost účastnit se různých kurzů, školení, seminářů a konferencí. Vzdělávací středisko se dále zabývá poradenstvím, nabízí různé formy vzdělávání a stará se o certifikace. (Všeobecné informace o škole, 2011)

Na střední škole je možnost studovat tříleté obory zakončené závěrečnou zkouškou, za kterou žáci získají výuční list. Dále je zde možnost studia čtyřletých maturitních oborů, které jsou zakončené ve třetím ročníku závěrečnou zkouškou, za kterou žáci získají výuční list, a v ročníku čtvrtém zakončeném maturitní zkouškou, za kterou získají maturitní vysvědčení. Dále je zde možnost nástavbového studia, kam se mohou hlásit absolventi tříletých oborů, kteří si chtějí dodělat maturitní zkoušku. Nástavba je dvouletá. Jako další je zde k dispozici vyšší odborná škola, po jejímž dokončení mají studenti titul diplomovaný specialista uváděný za jménem. (Všeobecné informace o škole, 2011)

5.1.1 Historie školy

Historie školy sahá až do roku 1939, kdy zde zahájila provoz pobočka Baťovy školy práce. O rok později zde byla založena státní Průmyslová škola, která se sdružovala s Mistrovskou školou. Obě tyto školy spolupracovaly s Baťovou školou práce v rámci celoživotního vzdělávání. V roce 1949 zde bylo uvedeno do provozu odborné učiliště Středisko pracujícího dorostu. O tři roky později byly otevřeny Státní pracovní zálohy, což byly školy se zaměřením na odborné vzdělávání, které byly o dva roky později zrušeny a vyučování bylo přesunuto do Odborného učiliště a Průmyslové školy pro pracující. V tomto stavu škola fungovala dlouho. (Všeobecné informace o škole, 2011)

Až v roce 1973 přišla změna, a to v zřízení elektrotechnických oborů spolu s výukou oborů zabývajících se průmyslovou automatizací. Dále byly zřízeny čtyřleté obory zakončované maturitní zkouškou. O tři roky později byla Průmyslová škola přesunuta do Tábora, kde se nachází dodnes. V roce 1979 zde bylo založeno Střední odborné učiliště strojírenské, které bylo zakončeno jak maturitní zkouškou, tak výučními listy. (Všeobecné informace o škole, 2011)

Toto učiliště se v roce 1991 stalo samostatnou příspěvkovou organizací, což zřídilo Ministerstvo strojírenství a elektrotechniky. V roce 1992 byla škola přejmenována na Integrovanou střední školu, jejímž zřizovatelem již nebylo Ministerstvo strojírenství a elektrotechniky, ale nově Ministerstvo hospodářství. O dva roky později škola opět mění název, a to na Integrovaná střední škola – Centrum odborné přípravy. Tento rok získává škola statut vzdělávacího centra pro realizaci celoživotního vzdělávání, čímž se navrácí k původnímu plánu zakladatele. V roce 1996 se správou školy stává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. O tři roky později je škola sloučena s ISS Lipová 499, Sezimovo Ústí a opět mění název: Střední odborná škola a Střední odborné učiliště – Centrum odborné přípravy, Sezimovo Ústí, Budějovická 421. V roce 2002 se změnil zřizovatel na Jihočeský kraj. (Všeobecné informace o škole, 2011)

Rok 2006 je pro školu přelomový tím, že je zde založena Vyšší odborná škola, čímž se opět a naposled mění název, tentokrát již zůstává až do dneška: Vyšší odborná škola, Střední škola – Centrum odborné přípravy, Sezimovo Ústí, Budějovický 421. (Všeobecné informace o škole, 2011)

5.1.2 Nabízené obory

Vyšší odborná škola:

- 26-41-N - Elektrotechnika – mechatronické systémy

Maturita/výuční list:

- 18-20-M/01 - Informační technologie – správa sítí a programování
- 23-41-M/01 - Strojírenství – počítačová grafika a animace
- 63-41-M/01 - Ekonomika a podnikání – informatika

- 63-41-M/01 - Ekonomika a podnikání – řízení sportu
- 26-41-M/01 - Elektrotechnika – počítače a robotika
- 26-41-M/01 - Elektrotechnika – chytrá řešení v energetice
- 23-45-L/01 - Mechanik elektrotechnik – programování technologických pracovišť
- 23-44-L/01 - Mechanik strojů a zařízení – technologie zpracování plastů
- 26-41-L/01 - Mechanik elektrotechnik – digitální technika

Výuční list:

- 23-56-H/01 - Obráběč kovů – obsluha CNC strojů
- 26-51-H/01 - Elektrikář – elektroinstalace
- 26-52-H/01 - Elektromechanik pro zařízení a přístroje
- 23-51-H/01 - Strojní mechanik – opravy, montáže a svařování
- 66-53-H/01 - Operátor skladování – logistika
- 26-51-H/01 - Zkrácené studium oboru Elektrikář (jednoleté)

Nástavbové studium:

- 64-41-L/524 - Podnikání
- 26-41-L/52 - Provozní elektrotechnika
- 23-43-L/51 - Provozní technika

Vysokoškolské studium:

Na této škole je možnost studia vysoké školy, a to konkrétně vybrané obory z ČVUT Fakultu strojní, či ČZU Provozně ekonomické fakulty.

(Nabídka oborů, Školní vzdělávací programy, 2011)

6 Střední škola obchodu, služeb a řemesel a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Tábor, Bydlinkého 2474

Tato škola se nachází v Táboře. Nabízí studium tříletých a čtyřletých oborů. Tříleté obory jsou zakončené závěrečnou zkouškou, za kterou obdrží žáci výuční list. Čtyřleté obory jsou maturitní, jsou zakončeny maturitní zkouškou, za kterou absolventi obdrží maturitní vysvědčení. Škola má k dispozici jídelnu, domov mládeže pro dojíždějící studenty i školské poradenské pracoviště. Škola úzce spolupracuje s restaurací Beseda a s cukrárnou Na besedě, kde probíhá praktické vyučování studentů gastronomických oborů. Tyto budovy jsou přístupné veřejnosti. (Střední škola obchodu, služeb a řemesel a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Tábor, Bydlinkého 2474, 2020)

6.1.1 Historie školy

První zmínky o škole jsou z roku 1958, kdy zde byla zřízena Učňovská škola, na které se vyučovalo sedm oborů. Toto bylo v roce 1963 navýšeno na devatenáct oborů. Vyučování nebylo možné provádět na jednom místě, proto měla škola mnoho působišť. Mimo jiné vznikalo také v Táboře mnoho oborů v rámci závodů jako Masna, Madeta a jiné. (Nováková, 2013)

Změna nastala v roce 1979, kdy byla otevřena nová budova učňovské školy, kde byla možná výuka pro 1600 žáků. Díky tomu byla výuka převedena na tuto školu a z učňovských středisek byly vytvořena odborná učiliště, z nichž některá se osamostatnila, čímž vznikly dvě nové školy – Střední odborné učiliště obchodní, založené v roce 1983 a Střední odborné učiliště potravinářské, založené o rok později, tedy v roce 1984. (Nováková, 2013)

V roce 1996 byla škola sloučením dvou odborných učilišť přejmenována na Integrovanou střední školu služeb a řemesel. Tento název se o tři roky později změnil na Střední odbornou školu a Střední odborné učiliště řemesel a služeb. Na škole bylo k dispozici studium několika oborů, postupem let přibývaly i další obory. (Nováková, 2013)

V roce 2006 byly spojeny školy Střední odborné škola a Střední odborné učiliště řemesel a služeb se Střední se Střediskem praktického vyučování společného stravování a se Střední odbornou školou obchodní a Středním odborným učilištěm obchodním. Z tohoto spojení vznikla Střední škola obchodu, služeb a řemesel a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Tábor, Bydlinského 2474, která od té doby funguje takto až do dnes. (Nováková, 2013)

6.1.2 Nabízené obory

Maturitní obory:

- 63-41-M/01 - Ekonomika a podnikání
- 65-42-M/01 - Hotelnictví
- 68-43-M/01 - Veřejnosprávní činnost
- 72-41-M/01 - Informační služby

Výuční list:

- 23-68-H/01 - Mechanik opravář motorových vozidel
- 26-57-H/01 - Autoelektrikář
- 29-54-H/01 - Cukrář
- 36-52-H/01 - Instalatér
- 29-56.H/01 - Řezník – uzenář
- 65-51-H/01 - Kuchař – číšník
- 66-51-H/10 - Prodavač

Nástavbové studium:

- 64-41-L/51 - Podnikání
- 65-41-L/51 – Gastronomie

(Studium, 2020)

7 Střední škola řemeslná a Základní škola, Soběslav, Wilsonova 405

Tato střední a základní škola se nachází v Soběslavi. Střední škola se zabývá především středním odborným vzděláváním, jsou zde k dispozici různá zaměření. Nabízí odborné vyučování v tříletých oborech. Zaměřuje se na přípravu žáků na obor, na jejich přípravu na výkon práce ve zvoleném oboru a zejména na bezproblémový přechod na trh práce a dobré uplatnění. Je zde k dispozici speciálně pedagogická pomoc žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Studium na tříletých oborech je zakončeno závěrečnou zkouškou, po jejímž splnění obdrží žáci výuční list a vysvědčení o závěrečné zkoušce. (Střední škola, 2020)

Výuka kombinuje teoretické a praktické vyučování. Praktické vyučování probíhá v moderních učebnách, za pomoci moderní didaktické techniky. Žáci mají k dispozici různé kurzy (například žáci této školy mají zajištěné kurzy autoškoly), mohou se účastnit různých besed či exkurzí, stejně jako celorepublikových soutěží, na kterých škola zaznamenává mnoho úspěchů. (Střední škola, 2020)

Škola má k dispozici kadeřnické a masérské služby pro veřejnost. Pro veřejnost je zde dále k dispozici možnost účastnit se různých kurzů pořádaných školou, jako například kurzy svařování. (Střední škola, 2020)

7.1.1 Historie

Historie Střední řemeslné školy je úzce spjata s fungováním firmy Lada, která vyráběla šicí stroje. Prvopočátky výuky spadají až do roku 1920, kdy se objevují první zmínky o tom, že si Lada potřebovala vychovávat dělníky sama, v tomto roce tedy byli přijati první dva učedníci. Praktickou výuku absolvovali u mistrů jednotlivých dílen, na teoretickou výuku chodili do místní živnostenské pokračovatelské školy. V roce 1954 už se hovoří o organizované výuce vlastních učňů, v tomto roce zatím jen několika desítek, stále však nebyly pro tuto výuku soběstačné prostory. Učňové byli vyučeni v oborech zámečníci, mechanici a soustružníci. (Lintner, 2013)

V roce 1959 bylo učiliště uznáno státem za školu a získalo statut odborného učiliště. Nejprve byla výuka provozována v prostorách dnešní Základní školy v Soběslavi, ke které byly mezi lety 1960-1965 přistavovány nové dílny. Pro dojíždějící studenty byl roku 1966 zřízen internát v budově sportovního areálu. Lada však chtěla své vlastní

nové prostory pro školu, jelikož počty učňů stále stoupaly a prostory pro ně nebyly vhodné. Toto se podařilo až v roce 1976. V roce 1977 bylo vyučování v nových prostorách slavnostně zahájeno. (Lintner, 2013)

Provoz učiliště zůstal takto až do roku 1991, kdy se učiliště od Lady odtrhlo a vzniklo Střední odborné učiliště technické. V roce 1998 se toto učiliště sloučilo se Středním odborným učilištěm zemědělským. V roce 2001 přešlo učiliště pod Jihočeský kraj, jakožto nového zřizovatele. (Lintner, 2013)

Největší změna postihla učiliště teprve nedávno, v roce 2012, kdy se učiliště sloučilo s Odborným učilištěm, praktickou školou a základní školou, Wilsonova ulice a se zvláštní školou ve Veselí nad Lužnicí v rámci optimalizace jihočeského školství. Takto funguje škola dodnes. (Lintner, 2013)

7.1.2 Nabízené obory

Výuční list:

- 41-55-H/01 - Opravář zemědělských strojů
- 26-52-H/01 - Mechanik pro chladicí a klimatizační zařízení
- 23-51-H/01 - Strojní mechanik
- 26-51-H/02 - Elektrikář silnoproud
- 36-52-H/01 - Instalatér
- 36-58-H/01 - Montér vodovodů a kanalizací
- 23-56-H/01 - Obráběč kovů
- 69-53-H/01 - Rekondiční a sportovní masér
- 82-51-H/01 - Umělecký kovář a zámečník
- 33-56-H/01 - Truhlář
- 41-52-H/01 - Zahradník
- 69-51-H/01 - Kadeřník

Odborné obory pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami:

- 23-51-E/01 - Strojírenské práce
- 36-67-E/01 - Zednické práce
- 41-52-E/01 - Zahradnické práce

- 75-41-E/01 - Pečovatelské služby
- 29-51-E/01 - Potravinářská výroba; Cukrářská práce
- 65-51-E/01 - Stravovací a ubytovací služby; Kuchařské práce
- 41-52-E/01 - Květinářské a aranžérské práce; Zahradnické práce
- 33-56-E/01 - Truhlářská a čalounická výroba; Truhlářské práce

(Střední škola, 2020)

8 Rozhovory, ankety

Respondenty do rozhovorů jsem zvolila podle pracovního zařazení, jak je napsáno v úvodu praktické části. Všichni respondenti byli předem upozorněni, že výsledky rozhovorů budou do práce vloženy anonymně, to znamená, že zde neuvedu jejich jméno, pouze věk a pozici, kterou ve škole zastávají. Dva ze čtyř rozhovorů probíhaly online, tedy formou ankety, a to z důvodu nemožnosti se osobně sejít, kvůli aktuální situaci v České republice. Respondentům byl zaslán soubor s otázkami. Dva rozhovory probíhaly formou osobní schůzky. Jejich odpovědi jsem si zapisovala, a tak nemusel vzniknout žádný audiozáznam. Přesné znění rozhovorů se nachází na konci bakalářské práce v přílohách. Všechny rozhovory a ankety jsou ponechány v původním znění, odpovědi jsou autentické.

Otázka č. 1 – Věk

Ve kvalitativní výzkumné části jsem pracovala s ženami ve věku 28, 38, 40 a 41 let.

Otázka č. 2 – Ve školství pracuji:

Vzhledem k maximálnímu věku respondentky 41 let je jasné, že u respondentek léta praxe nepřesáhnou 20 let. Dvě z respondentek pracují ve školství 16 let, což už je dle mého názoru poměrně dlouhá doba, takže věřím, že s výukou žáků mají mnoho zkušeností. Další z respondentek pracuje v oboru 7 let, do školství přišla z podniku, kde se zabývala prací ve stejném oboru, který nyní vyučuje, jak uvádí později u jedné z dalších otázek, což jistě bere jako velké plus a tyto zkušenosti se jí ve výuce hodí. Poslední z respondentek pracuje ve školství 6 let.

Otázka č. 3 – Škola, kde vyučuji:

Jak jsem již uváděla na začátku praktické části, k výzkumu jsem vybrala tři školy v mém okolí, na kterých také respondentky pracují. Z Vyšší odborné školy, Střední školy, Centrum odborné přípravy zde mám jednu respondentku, ze Střední školy obchodu služeb a řemesel tu mám také jednu respondentku a ze Střední školy řemeslné a Základní školy tu mám pak respondentky dvě.

Otázka č. 4 – Pracuji na pozici:

Tři ze čtyř respondentek vyučují teoretické odborné předměty, jedna potom pracuje v praktickém vyučování. Dále jedna z učitelek teoretického vyučování pracuje na škole také jako školní psychologka, která žákům poskytuje mimo jiné i kariérové poradenství.

Otázka č. 5 – Předměty, které vyučují:

Každá ze čtyř respondentek vyučuje v jiném oboru. Jedna z učitelek vyučuje v oboru Strojírenství předměty Technologie, Strojnictví a Strojírenská výroba. Druhá vyučuje teoretické znalosti v oboru Ekonomika a administrativa - předměty Veřejná správa, Historie české správy, Regionalistika, Ekonomika. Také má na starost praktické předměty Cvičení z práva a veřejné správy a Písemná a elektronická komunikace. Třetí z respondentek vyučuje odborný výcvik, což je čistě praktický předmět, a to v oboru kadeřnictví. Poslední z respondentek pak vyučuje předměty Výtvarná práce, Dějiny umění a Psychologie.

Otázka č. 6 – Má Vaše škola možnost kariérového poradenství pro žáky? Pokud ano, jak a kým je poradenství prováděno? Myslíte si, že žákům pomáhá poradenská činnost?

Podle odpovědí z otázek je na všech školách k dispozici kariérové poradenství. Jedna z respondentek přímo na škole pracuje ve funkci školního psychologa, díky čemuž má na starost i kariérové poradenství. „*Ve škole máme výchovné poradce, žáci chodí za učiteli odborností, ptají se, kde a co dělali oni a využívají těchto zkušeností*“.

Z této věty je jasně patrné, že nejen výchovní poradci, či školní psychologové na škole poskytují rady ohledně budoucnosti svých žáků, což považuji za velké plus.

Žáci si díky tomuto přístupu mohou dojit na svými učiteli, kteří, dle slov respondentky, mají skutečné zkušenosti z oboru a mohou žákům poradit. ...*od 17.2.2020 na naší škole vzniklo Školské poradenské pracoviště, na kterém mají žáci možnost využít konzultačních hodin...*“. Na střední odborné škole v Táboře mají mimo jiné k dispozici Školské poradenské pracoviště, na kterém mají žáci k dispozici více služeb, než jen kariérové poradenství. Je zde možné využít služby kariérového poradce, výchovného poradce, školní asistentku a školního metodika prevence.

Co se týče další části otázky, tedy jestli si vyučující myslí, že je kariérové poradenství žákům užitečné, odpovědi jsou kladné. „*Myslím si, že poradenská*

činnost žákům pomáhá... “ - jak věta pokračuje dál, a jak vypovídá i další respondentka, žáci chodí za kariérovými poradci zejména kvůli informacím o vysokých školách či možnostech dalšího studia a také kvůli pomoci s přihláškami na tyto školy.

Otázka č. 7 – Myslíte si, že rozsah vzdělání, jak teoretického, tak praktického, předávaného na Vaší škole, je dostatečný při přechodu žáků do světa práce?

Všechny respondentky se shodují, že rozsah dostatečný je. V odpovědích vyzdvihují zejména návaznost teoretického vyučování na praktické. *...veškerá praxe je propojena s teorií. “, „V rámci jejich oboru během studia získají veškeré teoretické znalosti, které potřebují pro výkon budoucího povolání. Co se týče praktického, tak také. “*. Díky těmto odpovědím mohu říci, že vyučování na školách má pokryto jak teoretické okruhy, tak praxi potřebnou pro výkon povolání v oboru.

Otázka č. 8. – Myslíte si, že je důležitější role pedagoga při motivaci žáka k výuce, či zajímavost předávaného učiva, nebo samostatní motivovanost žáků něco se naučit?

V této otázce se odpovědi spíše neshodovali, ačkoliv všechny respondentky se v odpovědích shodli na tom, že je ideální, pokud má žák o učivo zájem a pedagog tento zájem dále rozšiřuje výukou.

...je to vždy o dětech – buď chtějí nebo ne.. “. Tento názor se také objevil v jiném podání ve všech čtyřech odpovědích, názory respondentek se ale rozcházejí v tom, jak žáky dále formovat. Jedna se domnívá, že je důležité, aby pedagog měl hlavní slovo ve výuce. Druhá tvrdí, že pokud se žák učit nechce, ani pedagog ho nedonutí. Další odpověděla, že si myslí, že je pro žáky důležité hlavně praktické vzdělávání. To se ale nedá uplatnit na všechny školy, jelikož respondentka, která tento názor vysvětlila, vyučuje na škole, kde žáci opravdu potřebují zejména praktické znalosti.

Otázka č. 9 – Má Vaše škola dobré zpětné vazby od absolventů, co se týče připravenosti na trh práce?

Všechny odpovědi dotazovaných se shodují v tom, že zpětná vazba je pozitivní, a to jak na výuku, tak na školu jako celek. Učitelky zde mimo jiné uvádějí, že jejich školy

mají na Tábořsku velmi dobrou pověst, co se týče přípravy svých žáků na profesi v oboru.

Respondentka pracující na pozici učitelka odborného výcviku uvádí jeden zásadní problém, který provází čerstvé absolventy jejího oboru. „*Problém je, že uplatnění v oboru je z každé třídy tak 10 %.*“ Dle mého osobního názoru toto není problém pouze oboru kadeřnictví, ale i jiných. V jejím případě má tyto informace přímo od bývalých žáků, kteří obor vystudovali.

„*Vyučující, kteří vedou žáky k maturitní zkoušce ztrácí po absolvování studia o žácích přehled*“. Myslím si, že kvůli tomuto faktoru respondentky v odpovědích vyzdvihly především dobrou pověst školy než přímo zpětné vazby od absolventů.

Otázka č. 10 – Co by se dle Vašeho názoru dalo/mělo změnit ve vyučování, aby žáci byli připravenější na přechod na trh práce?

Dvě ze čtyř respondentek u této otázky odpověděly, že dle jejich názoru je potřeba učit žáky více samostatnosti. „*Nejsou vedeni k tomu, aby byli za sebe zodpovědní – „Pořád je vodíme za ručičku*“.“ Jedna zde vyslovila názor, že je toto problémem dnešní doby, což je myslím zajímavá úvaha. Další pak říká, že by se samostatnosti měli učit zejména žáci posledních ročníků.

Respondentka, která krom práce učitelky zastává také funkci školního pedagoga by do výuky ráda zapojila více besed, ukázala žákům, jak fungují Úřady práce a náborové agentury, což by jistě nebylo pro žáky vůbec špatné, naopak se jim tyto informace mohou v budoucnu velmi hodit.

Učitelka odborného výcviku uvádí, že pro její obor je nejproblémovější nedostatek zákazníků kadeřnictví, ve kterém mají žáci odborný výcvik. Osobně nevím, jak bych tento problém řešila, jelikož vím z doslechu, že mnoho lidí nechce do kadeřnictví chodit z důvodu obav o svůj vzhled po ostříhání začkami.

Otázka č. 11 – Snažíte se připravovat své žáky na svět práce? Jak?

Dotazující uvedly, že se snaží připravovat žáky na trh práce v rámci výuky. Snaží se připojovat k teoretické výuce také poznatky z praxe a snaží se žáky vést k samostatnosti. „*Snažíme se je vést k zodpovědnosti, aby si uvědomovali, že v práci je nikdo za ručičku vodit nebude, vedeme je k samostatnosti, ne vždy se to daří.*“

Jedna z respondentek zde uvedla mimo jiné i důležitost praxe na střední škole pro přechod do práce v oboru. Během těchto praxí mají žáci možnost vyzkoušet si, jak to bude probíhat ve skutečné práci. Z praxe poté dělají výstup v podobě Zprávy z praxe.

Otázka č. 12 – Pokud byste měl evaluovat svou výuku a přístup k žákům, myslíte si, že jste schopný/á dostatečně připravit své žáky na přechod na trh práce?

„Vzhledem k předmětům, které vyučuji si myslím, že jsem schopná připravit své žáky na profesi v oboru.“ Všechny respondentky uvedly, že si myslí, že jsou schopny připravit žáky na přechod na trh práce. Uvádí zde také problémy, které by bylo třeba vyřešit, aby výuka byla efektivnější, jako například nedostatek zákazníků v kadeřnictví (viz otázka 10) nebo potřeba učitelů technických oborů nejen přečíst si o novinkách v oboru, ale také mít možnost si tyto novinky vyzkoušet na vlastní kůži.

Otázka č. 13 – Myslíte si, že schopnost pedagogů připravit žáky na trh práce souvisí spíše se zkušenostmi získanými odučenými léty, či motivovaností k výuce nesouvisející s věkem?

V této otázce se respondentky názorově příliš neshodují. Dvě zde uvádí, že jsou podle nich důležité získané zkušenosti, další uvádí spíše ochotu dětí a poslední říká, že nejdůležitější není ani ochota dětí nebo získaná léta, jako spíše osobnost pedagoga. *„Záleží to na osobnosti pedagoga, profesních schopnostech/kompetencích a jeho vlastní motivaci k práci a žákům celkově.“*

Shodují se však na tom, že je důležitá motivovanost učitele, jelikož bez ní by pedagoga nezajímalo, jestli děti něco naučí. *„Záleží na konkrétním pedagogovi, jak ho jeho práce baví, ovlivňuje a naplňuje, a to se odráží i v přístupu k žákům.“* Je pravda, že by pedagoga měla jeho práce naplňovat a měl by mít pozitivní vztah k dětem, jak zde uvádí jedna z respondentek.

Otázka č. 14 – V kolika letech si myslíte, že jsou žáci kariérově zralí, tedy schopní učinit vhodnou kariérovou volbu?

U této otázky se respondentky shodly na tom, že je to velmi individuální a věk nejde přesně určit. *„Záleží na zralosti konkrétního žáka.“* Stejný výsledek vyplynul i z dotazníkového šetření, kde byla respondentům položena stejná otázka.

8.1 Shrnutí výsledků rozhovorů a anket

Díky rozhovorům a anketám jsem se dozvěděla, že učitelé věří tomu, že žáci jsou při přechodu na trh práce připraveni na vykonávání práce v oboru, který na škole studovali. Samozřejmě se najdou výjimky v podobě žáků, které vyučování vyloženě nebaví, ty potom nepřipraví na profesi žádný pedagog, i kdyby se snažil žáka co nejvíce motivovat. Celkový názor na připravenost žáků ale mají učitelé kladný, což považuji za velké plus.

Jsem ráda, že pedagogové přikládají kladný význam fungování kariérového poradenství, které je k dispozici na všech třech vybraných školách. Kariérové poradenství tam probíhá prostřednictvím školního psychologa, výchovného poradce nebo v rámci speciálního poradenského pracoviště. Dále beru jako velké plus to, že učitelé se jistou mírou podílí na poskytování kariérového poradenství i v rámci svých předmětů tím, že žáky informují o možnostech v oboru podle vlastních zkušeností, které z oborů mají.

Učitelé jsou přesvědčeni, že rozsah teoretického i praktického učiva je pro žáky dostačující při přechodu do profese v oboru. Jsou jisti tím, že žáky na profesi dokáží dostatečně připravit. Uvádí, že jejich školy mají dobré zpětné vazby, co se týká schopnosti připravit žáky na profesi a v okolí mají tyto školy dobrou pověst. Žáky se snaží na profesi připravovat během výuky tím, že se je snaží vést k samostatnosti, nebo tím, že zřizují pro žáky odborné praxe na různých pracovištích.

Názory respondentek se pak rozcházejí v otázce, zda je důležitější role pedagoga nebo přístup žáka, shodují se ale v tom, že ideální je kombinace obojího. To znamená, když jsou žáci motivováni k výuce, která je baví a zároveň mají schopného pedagoga, který je dokáže motivovat a látku naučit. Neshodují v otázce, zda schopnost pedagoga připravit žáky na profesi závisí spíše na zkušenostech, či motivaci k učení. Shodují se zde na tom, že důležité je, aby pedagog měl motivaci žáky něco naučit a aby ho jeho práce bavila.

Co se týče otázky ohledně kariérové zralosti žáků, zde se respondentky shodly na tom, že je to velmi individuální záležitost a věk kariérové zralosti se souhrnně určit nedá, záleží to na každém jednotlivém žákovi.

9 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření si klade za cíl rozšířit výzkumné cíle rozhovorů, tedy zjistit názory učitelů na kariérovou připravenost žáků svých škol. Je zde posuzována role pedagoga v přípravě žáka na trh práce a jeho možné vlivy, dále důležitost kariérového poradenství a jeho kvalita v návaznosti na přechod žáků středních odborných škol na trh práce.

Dotazník obsahuje 21 otázek zaměřených na danou problematiku. První část otázek se zaměřuje na základní informace o dotazujícím, jako jeho pohlaví, věk, obor, roky strávené ve školství a jiné. Další část dotazníku zjišťuje kvalitu teoretického a praktického vzdělávání, schopnost učitelů připravit žáky na trh práce, nebo zpětná vazba od absolventů na výuku. Poslední část dotazníku je pak zaměřena na kariérové poradenství a jeho roli v přípravě žáků na trh práce.

Otázka č. 1 – Pohlaví

Tabulka 2 - Otázka č. 1

Odpověď	Počet odpovědí respondentů
Žena	18 respondentů
Muž	12 respondentů

Dle výsledků první otázky bylo na dotazník více odpovědí od žen, což lze předpokládat, jelikož v českém školství pracuje více žen než mužů. Přesto je mezi respondenty zástupců mužů poměrně hodně, což lze přikládat tomu, že všechny školy nabízejí mnoho oborů, které většinou vyučují spíše muži.

Otázka č. 2 – Věk

Tabulka 3 - Otázka č. 2

Odpověď	Počet odpovědí respondentů
25-30	7 respondentů
30-40	9 respondentů
40-50	9 respondentů
50+	5 respondentů

Věkově byly v rozhovoru zastoupeny všechny možnosti.

Otázka č. 3 – Ve školství pracuji:

Tabulka 4 - Otázka č. 3

Odpověď	Počet odpovědí respondentů
0-5 let	11 respondentů
5-10 let	5 respondentů
10-20 let	9 respondentů
20 a více let	5 respondentů

Nejvíce respondentů odpovídajících na dotazník bylo ze skupiny, které ve školství pracuje 0-5 let. Myslím si, že toto je podmíněné tím, že na dotazník mimo klasických „učitelů“ odpovídali také „učitelé odborného výcviku“, kteří často nastupují na tyto pozice až po několikaleté práci na jiných pracovištích, odkud si pak přinášejí praktické dovednosti, které žákům během odborného výcviku předávají. Pro žáky je toto přínosné, jelikož jim vyučující mohou poskytovat rady ohledně jejich budoucí profese a mohou ve vyučování aplikovat poznatky ze své vlastní práce v oboru.

Otázka č. 4 – Pracuji na pozici:

Tabulka 5 - Otázka č. 4

Odpověď	Počet odpovědí respondentů
Učitel/ka	7 respondentů
Učitel/ka odborných předmětů	15 respondentů
Učitel/ka odborného výcviku	8 respondentů

Odpovědi této otázky se daly předpokládat, jelikož školy jsou odborné. Z toho důvodu je jasné, že učitelé pracují na pozici vyučujícího odborných předmětů či výcviku.

Otázka č. 5 – Učím na střední škole obor

Tabulka 6 - Otázka č. 5

Odpověď	Počet odpovědí respondentů
Strojírenství a strojírenská výroba	6 respondentů
Elektrotechnika, telekomunikace a VT	3 respondenti
Stavebnictví, geodézie a kartografie	3 respondenti
Ekonomika a administrativa	8 respondentů
Gastronomie, hotelnictví a turismus	4 respondenti
Pedagogika, učitelství a sociální práce	4 respondenti
Obchod	0 respondentů
Osobní a provozní služby	2 respondenti

Tato otázka je jedna ze základních, respondenti v ní uvádějí obor, ve kterém na škole vyučují. Je pochopitelné, že nejčastěji je zde uveden obor Ekonomika a administrativa,

jelikož tento obor je nabízen na dvou ze tří škol, na kterých bylo dotazníkové šetření prováděno.

Otázka č. 6 – Vyučuji předměty:

V této otázce odpovědi reagovaly na předchozí otázku ohledně oboru. Vypsané předměty souhlasí s obory, které jsou v předchozí otázce zmíněny nejvíce krát. Nicméně vypsanych předmětů zde bylo mnoho a myslím si, že není potřeba je zde konkrétně uvádět.

Jediná výjimka v častosti odpovědí, je odpověď „odborná praxe“, kterou předpokládám uváděli ti, kteří v otázce č. 4 uvedli, že pracují na pozici „učitel/ka odborného výcviku“.

Otázka č. 7 – Naplňuje Vás práce učitele?

Tabulka 7 - Otázka č. 7

Odpověď	Počet odpovědí respondentů
Ano	18 respondentů
Spíše ano	8 respondentů
Spíše ne	3 respondenti
Ne	1 respondent

Tato otázka si kladla za cíl zjistit, zda jsou učitelé spokojeni se svou prací a zda je naplňuje. Odpovědi od respondentů vypovídají o většinové spokojenosti s prací učitele, což je dobře, jelikož učitel, kterého práce baví, má i pozitivní přístup k výuce a dokáže žákům předat potřebné informace. Samozřejmě se najde několik lidí, kteří spokojeni nejsou, jako je to v případě odpovědí u tohoto dotazníku, ale to není problém jen učitelské profese, jakož spíš celkovým problémem společnosti, tedy že lidé zůstávají v práci, která je nebaví a nenaplňuje.

Otázka č. 8 – Jste spokojeni na svém pracovišti?

Tabulka 8 - Otázka č. 8

Odpověď	Počet odpovědí respondentů
Ano	17 respondentů
Spíše ano	13 respondentů
Spíše ne	0 respondentů
Ne	0 respondentů

Odpovědi u této otázky jsou veškeré kladné, což ukazuje, že ve vybraných školách je dobré pracovní klima a vyučující jsou zde spokojeni.

Otázka č. 9 – Pokud ne, proč? Stručně odpovězte:

Vzhledem ke kladným odpovědím u předchozí otázky, nebyla u této otázky jediná odpověď.

Otázka č. 10 – Myslíte si, že rozsah teoretického vzdělávání, který je předáván žákům, je dostačující při jejich přechodu na trh práce?

Tabulka 9 - Otázka č. 10

Odpověď	Počet odpovědí respondentů
Ano	14 respondentů
Spíše ano	12 respondentů
Spíše ne	4 respondenti
Ne	0 respondentů

Tato otázka zjišťovala osobní názor vyučujících ze středních odborných škol na kvalitu teoretického vzdělávání, protože si myslím, že je důležité při nástupu do profese nejen praktická znalost, ale i teoretická. Podle výsledků dotazníku většina učitelů věří, že teoretické vzdělávání předávané na jejich škole je dostatečné a kvalitní. Samozřejmě je velmi důležité, aby učitelé dokázali teoretické vzdělání žákům úspěšně předat, jelikož v případě, že učitel není schopen žáka naučit teorií, není důležitý její rozsah, protože žák si z hodin stejně nic neodnese.

Otázka č. 11 – Myslíte si, že praktické vzdělávání žáků je dostatečné pro jejich budoucí profesi v oboru?

Tabulka 10 - Otázka č. 11

Odpověď	Počet odpovědí respondentů
Ano	12 respondentů
Spíše ano	9 respondentů
Spíše ne	8 respondentů
Ne	1 respondent

Tato otázka byla na zjištění názoru učitelů na připravenost žáků při praktické části vyučování. Myslím, že kladné odpovědi na dostatečnou kvalitu praktického vyučování uvedli hlavně učitelé odborného výcviku, jelikož vědí, co své žáky učí a jak je připravují. Naopak učitelé často nevědí, jak praktické vyučování probíhá, a proto se

mohou domnívat, že není dostatečné. Celkově byly odpovědi na tuto otázku spíše kladné.

Otázka č. 12 – Myslíte si, že dokážete žáky motivovat k výuce v rámci svých předmětů?

Tabulka 11 - Otázka č. 12

Odpověď	Počet odpovědí respondentů
Ano	13 respondentů
Spíše ano	16 respondentů
Spíše ne	1 respondent
Ne	0 respondentů

Z výsledků vyplývá, že naprostá většina z respondentů je sebejistá ohledně své schopnosti motivovat žáky k vyučování. Je zde ovšem otázka pravdivosti odpovědí. U této otázky je problematický faktor věrohodnosti v tom, že respondenti mohou mít tendenci nadhodnocovat svůj výkon a skutečnost už pak může být jiná.

Otázka č. 13 – Myslíte si, že v rámci svého/svých předmětů dokážete žáky dostatečně připravit na budoucí profesi?

Tabulka 12 - Otázka č. 13

Odpověď	Počet odpovědí respondentů
Ano	23 respondentů
Spíše ano	5 respondentů
Spíše ne	2 respondenti
Ne	0 respondentů

Tato otázka měla za cíl zjistit, zda si učitelé myslí, že jsou schopni připravit své žáky na budoucí profesi. Je to jistým smyslem jejich sebehodnocení výuky. Téměř všichni respondenti hodnotí svou schopnost připravit žáky na profesi kladně, ale opět se zde může objevit problém nadhodnocování schopností. Vyučující se mohou domnívat, že žáky připravují dostatečně, naopak žáci si to myslet nemusí. Aby se tato otázka řádně zhodnotila, bylo by potřeba zeptat se názor i žáků, zda si myslí, že je vyučující dostatečně připravují.

Otázka č. 14 – Poskytujete v rámci svého předmětu žákům rady a informujete je o možnostech ohledně jejich možného budoucího povolání v oboru?

Tabulka 13 - Otázka č. 14

Odpověď	Počet odpovědí respondentů
Ano	17 respondentů
Spíše ano	9 respondentů
Spíše ne	4 respondenti
Ne	0 respondentů

V této otázce jsem chtěla zjistit, zda učitelé také informují své žáky o jejich možnostech v oboru, tedy zajímalo mne, jestli se učitelé nějakým způsobem také podílejí na kariérovém poradenství, jelikož tyto aktivity uvedené v otázce, jsou aktivity v rámci kariérového poradenství. Výsledky této otázky hodnotím kladně, podle odpovědí se totiž učitelé snaží svým žákům poskytovat rady, což je pro žáky jistě přínosné.

Otázka č. 15 – Dostáváte kladné reakce od absolventů na Vaše vyučovací hodiny a předané informace?

Tabulka 14 - Otázka č. 15

Odpověď	Počet odpovědí respondentů
Ano	11 respondentů
Spíše ano	9 respondentů
Spíše ne	9 respondentů
Ne	1 respondent

V této otázce jsem kladla za cíl zjistit, zda učitelé dostávají zpětnou vazbu od absolventů. U této otázky je více záporných reakcí než u jiných. Myslím si, že je to podmíněno tím, že učitelé o svých žácích ztrácí přehled a informace, jakmile žáci opustí střední školu. Tuto domněnku potvrdila i odpověď z rozhovoru s jednou z vyučujících. Přesto celkové výsledky byly kladné. Z tohoto důvodu si myslím, že kdyby učitelé měli zpětnou vazbu od všech svých absolventů, odpovědi na tuto otázku by byly jiné.

Otázka č. 16 – Sleduje Vaše škola novinky v oblasti odborného vzdělávání a zapojuje je do výuky?

Tabulka 15 - Otázka č. 16

Odpověď	Počet odpovědí respondentů
Ano	22 respondentů
Spíše ano	7 respondentů

Spíše ne	0 respondentů
Ne	1 respondent

Otázka číslo 16 si klade za cíl zjistit informovanost škol ohledně novinek v oboru a o zapojování těchto novinek do výuky odborných předmětů. Myslím, že je dobře, že žáci jsou informováni ohledně novinek ve svých oborech, jak to vyplynulo z dotazníku.

Otázka č. 17 – Víte o tom, že je na Vaší škole k dispozici kariérové poradenství?

Tabulka 16 - Otázka č. 17

Odpověď	Počet odpovědí respondentů
Ano	24 respondentů
Ne	6 respondentů

Cílem této otázky bylo zjistit, jestli vyučující vědí o tom, že na škole, kde učí, je k dispozici kariérové poradenství. Vzhledem k tomu, že vím, že na všech třech školách, kde výzkum probíhal, kariérové poradenství k dispozici je, tak mne zajímalo, jak velké ponětí o této problematice vyučující mají. Většina vyučujících odpověděla, že o možnosti kariérového poradenství vědí, několik přesto uvedlo, že s tímto faktem nejsou seznámeni. Musím hodnotit kladně, že téměř všichni vyučující vědí o možnosti kariérového poradenství na škole, ačkoliv důležitější je, zda i žáci mají o dostupnosti kariérového poradenství ponětí.

Otázka č. 18 – Kdo na Vaší škole poskytuje kariérové poradenství?

Tabulka 17 - Otázka č. 18

Odpověď	Počet odpovědí respondentů
Kariérový poradce	6 respondentů
Výchovný poradce	15 respondentů
Školní psycholog	8 respondentů
Nevím, že je na naší škole toto k dispozici	6 respondentů

Tato otázka navazuje na předchozí otázku číslo 17, jejím cílem je zjistit, jestli dotazovaní vědí, kdo poskytuje na jejich škole kariérové poradenství. Celkově bych řekla, že v tomto nemají dotazovaní úplně přehled, jelikož podle toho, kdo na vybraných školách kariérové poradenství opravdu poskytuje, by například u odpovědi školní psycholog mělo být 10 odpovědí, protože na Střední škole řemeslné a Základní škole v Soběslavi poskytuje kariérové poradenství práce školní psycholožka.

Otázka č. 19 – Myslíte si, že je kariérové poradenství na Vaší škole dostačující?

Tabulka 18 - Otázka č. 19

Odpověď	Počet odpovědí respondentů
Ano	16 respondentů
Spíše ano	7 respondentů
Spíše ne	3 respondenti
Ne	4 respondenti

Touto otázkou jsem chtěla zjistit názor vyučujících na kvalitu kariérového poradenství na školách. Myslím si, že větší počet záporných otázek je podmíněn tím, že 6 respondentů u otázky číslo 16 odpovědělo, že neví, že je na jejich škole kariérové poradenství k dispozici. Větší počet záporných odpovědí může znamenat také to, že učitelé nemusejí být přesně seznámeni s obsahem práce kariérového poradce, nebo také to, že žáci kariérové poradenství nevyužívají v takové míře, jak by mohli.

Otázka č. 20 – Myslíte si, že kariérové poradenství je pro žáky přínosné?

Tabulka 19 - Otázka č. 20

Odpověď	Počet odpovědí respondentů
Ano	20 respondentů
Spíše ano	8 respondentů
Spíše ne	1 respondent
Ne	1 respondent

Cílem této otázky bylo zjistit, zda učitelé věří tomu, že kariérové poradenství je pro žáky důležité. Myslím si, že je velkým plusem, že vyučující považují kariérové poradenství za důležité a přínosné pro žáky na středních školách, jelikož samozřejmě je velmi důležité, aby žáci měli kariérové poradenství během svého studia k dispozici. Přesto si myslím, že kariérové poradenství není na školách využíváno tak, jak by mohlo.

Otázka č. 21 - V kolika letech myslíte, že je žák schopný učinit rozhodnutí ohledně své budoucí kariéry? Stručně odpovězte:

Poslední otázku jsem zvolila proto, že mne zajímá, co si učitelé myslí o kariérové zralosti, tedy schopnosti žáků učinit vhodné kariérové volby. Podle výsledků, které jsou velmi různorodé odhaduji, že kariérová zralost je velmi individuální věc a nedá se přesně určit konkrétní věk. Celkově nejvíce odpovědí bylo, že kariérová zralost se u žáků objevuje v rozmezí 15-25 let, což odpovídá skutečnosti, jelikož v tomto věku

žáci volí střední školu, vysokou školu, nebo profesi. Jsou to pro ně nejdůležitější roky pro rozhodování o jejich budoucnosti.

9.1 Shrnutí výsledků dotazníku

Respondentů na dotazník bylo 30. Více respondentů bylo žen než mužů. Věkově zde byly zastoupeny všechny věkové skupiny, které jsem v dotazníku uvedla, stejně jako zde byly zastoupeny všechny skupiny možností v otázce ohledně roků strávených ve školství. Co se týče pozic, na kterých učitelé pracují, byly zde odpovězeny pouze tři možnosti a to učitel/ka, učitel/ka odborných předmětů a učitel/ka odborného výcviku. V dotazníku byly zastoupeny téměř všechny skupiny oborů vyučovaných v odborném školství, stejně jako zde bylo uvedeno velké množství vyučovaných předmětů.

Myslím, že mohu říci, že výsledky z dotazníku podporují informace zjištěné z rozhovorů a anket, tedy že učitelé si myslí, že žáci jsou dostatečně připraveni na profesi v oboru. Respondenti se domnívají, že jsou schopni žáky k výuce motivovat a dostatečně je na profesi připravit, je zde ovšem otázka, zda nenadhodnocují svou práci a schopnost připravit žáky, jelikož je možnost, že žáci to vidí jinak.

Většina respondentů uvádí, že si myslí, že teoretické i praktické vyučování na jejich škole je dostatečné a žákům stačí pro výkon budoucího povolání v oboru. Více než polovina dotazovaných dostává kladné zpětné vazby od absolventů. Vyučující uvádějí, že jsou na svém pracovišti spokojeni a téměř všichni uvedli, že je práce učitele naplňuje, což je důležité, jelikož učitel, kterého práce naplňuje dokáže žáka motivovat a naučit vše potřebné. Dále téměř všichni respondenti uvedli, že jejich škola sleduje novinky ve vyučovacích oborech a snaží se je zapojovat do výuky.

Velká většina respondentů se snaží poskytovat žákům informace o možnostech v oboru, který studují. Téměř všichni respondenti vědí o možnosti kariérového poradenství na škole, stejně jako téměř všichni vědí, kdo poradenství na škole poskytuje, ovšem v tomto případě by bylo vhodné zjistit také to, zda o těchto možnostech vědí žáci. Stejně se shodují také na tom, že kariérové poradenství na jejich škole je dostačující a že je pro žáky přínosné.

Stejně jako v rozhovoru nelze podle odpovědí z dotazníku určit věk kariérové zralosti žáků, je zde mnoho různých odpovědí. Většina odpovědí je v rozmezí od 15 do 25 let

života člověka. Několik respondentů uvedlo, že vůbec neví, jaký věk by pro kariérovou zralost určili.

ZÁVĚR

Bakalářská práce na téma Představy učitelů o kariérové zralosti a připravenosti žáků na profesi v rámci odborného vzdělávání se zabývala především popsáním témat souvisejících s tématem bakalářské práce, a zjištěním názoru učitelů na připravenost žáků na profesi. V bakalářské práci byly k výzkumu použity metody rozhovoru, ankety a dotazníku.

Teoretická část bakalářské práce se zabývala nejdříve vysvětlením základních pojmů důležitých pro danou problematiku. Dále zde byla kapitola věnována kariérovému poradenství. Jako poslední zde byl popsán školský vzdělávací systém České republiky a systém ISCED.

Praktická část bakalářské práce se nejdříve zabývala popisem tří středních odborných škol, na kterých byl prováděn výzkum. Byla zde uvedena jejich krátká historie a seznam oborů, které škola nabízí.

Jako další byly v praktické části uvedeny výsledky z rozhovorů a anket. Výsledky z těchto dvou výzkumných metod byly zpracovány dohromady. Byla zde popsána každá otázka zvlášť a poté stručně popsán celkový výsledek ze všech rozhovorů a anket. Tímto způsobem byl v bakalářské práci rozebrán i dotazník.

Praktická část si kladla za cíl zjistit názory učitelů středních odborných škol na kariérovou připravenost žáků svých škol, dále zde byla posouzena role pedagoga a důležitost kariérového poradenství pro rozhodovací proces žáků středních odborných škol. Byly zde zodpovězeny výzkumné otázky, které byly zvoleny pro tuto práci.

Výzkumem jsem zjistila, že názory učitelů na připravenost žáků na trh práce jsou velmi kladné, učitelé si jsou jisti, že dokáží své žáky na trh práce dostatečně připravit. Ovšem aby se tato informace dala osvědčit, bylo by na místě, aby podobný výzkum proběhl ještě u žáků středních odborných škol a byl zjištěn i jejich názor na tento problém. Učitelé si myslí, že rozsah vzdělávání na středních odborných školách je pro připravenost žáků na profesi dostatečný a že jej vyučující dokáží správně předat. Shodují se, že je ve vyučovacím procesu velmi důležitá role pedagoga, je důležité, aby pedagoga jeho práce naplňovala a aby dokázal žáky k výuce motivovat. Vyučující zhodnotili kariérové poradenství velmi kladně, jako potřebný faktor ve školství, ovšem

opět by zde bylo na místě zeptat se na názor ohledně této problematiky i žáků. Dotazovaní uvedli, že mají dobré zpětné vazby od absolventů ohledně připravenosti na trh práce.

Pro doplnění a utřídění výsledků této bakalářské práce bych doporučila udělat podobný výzkum i u žáků středních odborných škol. Toto by pomohlo zredukovat odpovědi, u kterých je možnost nadhodnocení práce učitelů, jelikož na tuto problematiku mohou mít žáci jiný názor než jejich vyučující.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

MONOTEMATICKÉ PUBLIKACE

BĚLOHLÁVEK, František. *Osobní kariéra*. 1.vyd. Praha: Grada, 1994, 108 s. ISBN 80-716-9083-X.

HLAĎO, Petr. Longitudinal professional orientation program as a means of supporting mental health. *School and health: Education and healthcare*. Brno: MU, 2011, s. 129-140. ISBN 978-80-210-5721-0.

HLAĎO, Petr. *Profesní orientace adolescentů: Poznatky z teorie a výzkumu*. Brno: Konvoj, 2012, 145 s. ISBN 978-80-7302-165-8.

HLAĎO, Petr. *Svět práce a volba povolání*. Brno: Masarykova Univerzita, 2008, 117 s. Dostupné také z: http://www.ped.muni.cz/wtech/elearning/uvod_do_problematiky_volby_povolani.pdf. ISBN neuvedeno.

HLAĎO, Petr. *Svět práce: propedeutika pro učitele průřezového tématu Člověk a svět práce na středních odborných školách*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2012, 138 s. ISBN 978-80-7375-606-2. Dostupné také z: <http://www.vychova-vzdelavani.cz/svetprace.pdf>

LINTNER, Petr. *Pohledy soběslavské - díl třetí*. Soběslav: Město Soběslav, 2013, 336 s. ISBN 978-80-260-4279-2.

NOVÁKOVÁ, Jana. *Historický vývoj odborných škol v Táboře od konce 19.století po současnost*. Tábor, 2013, 97 s. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce PhDr. Syřiště Ivo, PhD.

PALÁN, Zdeněk. *Lidské zdroje: výkladový slovník*. Praha: Academia, 2002, 280 s. ISBN 80-200-0950-7.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013, 400 s. ISBN 978-80-262-0403-9.

ŠVARCOVÁ, Jena, Vít GABRHEL a Ondřej CÍCHA. *Makroekonomické aspekty vývoje trhu práce ve vztahu k absolventům škol v ČR*. Zlín: CEED, 2014, 144 s. Vědecké spisy (CEED). ISBN 978-80-87301-18-0.

VENDEL, Štefan. *Kariérní poradenství*. Praha: Grada, 2008, 223 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1731-9.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

Česká republika Overview: Hlavní rysy vzdělávacího systému, Stupně vzdělávacího systému. *European Commission: Eurydice* [online]. 2020 Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/czech-republic_cs

Education and Training: The International Standard Classification of Education (ISCED). *European Commission* [online]. 2020. Dostupné z: https://ec.europa.eu/education/international-standard-classification-of-education-isced_cs

Informační a poradenská centra při úřadech práce (IPS). *Národní informační centrum pro mládež* [online]. 2019. Dostupné z: <http://www.icm.cz/informacni-a-poradenske-stredisko-pro-volbu-a-zmenu-povolani-ips>

Informační a poradenská centra Úřadu práce ČR (IPS). *Úřad práce ČR* [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/informacni-a-poradenska-strediska-uradu-prace-cr>

Kariérové poradenství a informace. *NÚV - EQAVET* [online]. 2019. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/12-karierove-poradenstvi-a-informace>

Klasifikace vzdělání (CZ-ISCED 2011). *Český statistický úřad* [online]. 2016]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_vzdelani_cz_isced_2011

Klasifikace vzdělání. *Český statistický úřad* [online]. 2016. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/23169548/cz-isced+2011.pdf/fa446ca2-e212-4dd8-a61e-a80a3152f7cb?version=1.0>

Nabídka oborů. *Vyšší odborná, Střední škola, Centrum odborné přípravy, Sezimovo Ústí, Budějovická 421* [online]. Sezimovo Ústí, 2011. Dostupné z: <https://www.copsu.cz/cs/nabidka-oboru.html>

O nás. *Národní pedagogický institut České republiky* [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.npicr.cz/o-nas>

Poradenství v České republice. *Euroguidance* [online]. 2016. Dostupné z: <http://www.euroguidance.cz/poradenstvi-v-cr.html>

Rozvoj kariérového poradenství včetně prevence předčasných odchodů ze vzdělávání. *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. 2019. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/p-kap/rozvoj-karieroveho-poradenstvi>

Služby. *Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR* [online]. 2012 . Dostupné z: http://www.ippp.cz/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=4&Itemid=2

Střední škola obchodu, služeb a řemesel a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Tábor, Bydlišského 2474. *Střední škola obchodu, služeb a řemesel a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Tábor, Bydlišského 2474* [online]. Tábor, 2020. Dostupné z: <https://www.ssjs-tabor.cz>

Střední škola. *Střední škola řemeslná a Základní škola Soběslav, Wilsonova 405* [online]. Soběslav, 2020. Dostupné z: <https://www.ssrsobeslav.cz/cz/skola/stredni-skola>

Studium. *Střední škola obchodu, služeb a řemesel a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Tábor, Bydlišského 2474* [online]. Tábor, 2020. Dostupné z: <https://www.ssjs-tabor.cz/studium/>

Úřad práce pomáhá lidem i v rámci kariérového poradenství. *Parlamentní listy* [online]. 2017. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/tiskovezpravy/Urad-prace-pomaha-lidem-i-v-ramci-karieroveho-poradenstvi-495633>

Úřadu práce České republiky. *Úřad práce ČR* [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/o-uradu-prace>

Všeobecné informace o škole. *Vyšší odborná, Střední škola, Centrum odborné přípravy, Sezimovo Ústí, Budějovická 421* [online]. Sezimovo Ústí, 2011. Dostupné z: <https://www.copsu.cz/cs/o-skole/vseobecne-informace-o-skole.html>

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Klasifikace ISCED, zdroj: Český statistický úřad (s.14, 2016)	26
Tabulka 2 - Otázka č. 1	43
Tabulka 3 - Otázka č. 2	43
Tabulka 4 - Otázka č. 3	44
Tabulka 5 - Otázka č. 4	44
Tabulka 6 - Otázka č. 5	44
Tabulka 7 - Otázka č. 7	45
Tabulka 8 - Otázka č. 8	45
Tabulka 9 - Otázka č. 10	46
Tabulka 10 - Otázka č. 11	46
Tabulka 11 - Otázka č. 12	47
Tabulka 12 - Otázka č. 13	47
Tabulka 13 - Otázka č. 14	48
Tabulka 14 - Otázka č. 15	48
Tabulka 15 - Otázka č. 16	48
Tabulka 16 - Otázka č. 17	49
Tabulka 17 - Otázka č. 18	49
Tabulka 18 - Otázka č. 19	50
Tabulka 19 - Otázka č. 20	50

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Vzor rozhovoru a ankety

Příloha 2: Anketa č. 1 - Zástupce ředitelky pro odborné technické vzdělávání, 40 let

Příloha 3: Rozhovor č. 1 – Učitelka odborných předmětů, 41 let

Příloha 4: Rozhovor č. 2 – Učitelka odborného výcviku, 38 let

Příloha 5: Anketa č. 2 – Učitelka odborných předmětů, školní psycholožka, 38 let

Příloha 6: Vzor dotazníku

Příloha 1: Vzor rozhovoru a ankety

Rozhovor (anketa) na téma připravenost žáka na profesi.

Věk:

Ve školství pracuji:

Škola, kde vyučuji:

Pracuji na pozici:

Předměty, které vyučuji:

Má vaše škola možnost kariérového poradenství pro žáky? Pokud ano, jak a kým je poradenství prováděno? Myslíte si, že žákům pomáhá poradenská pomoc?

Myslíte si, že rozsah vzdělání, jak teoretického, tak praktického, předávaného na Vaší škole, je dostatečný při přechodu žáků do světa práce?

Myslíte si, že je důležitější role pedagoga při motivaci žáků k výuce, či zajímavost předávaného učiva, nebo samostatná motivovanost žáků něco se naučit?

Má Vaše škola dobré zpětné vazby od absolventů, co se týče připravenosti na trh práce?

Co by se dle Vašeho názoru dalo/mělo změnit ve vyučování, aby žáci byli připravenější na přechod na trh práce?

Snažíte se připravovat své žáky na svět práce? Jak?

Pokud byste měl/a evaluovat svou výuku a přístup k žákům, myslíte si, že jste schopný/á dostatečně připravit své žáky na přechod na trh práce?

Myslíte si, že schopnost pedagogů připravit žáky na trh práce souvisí spíše se zkušenostmi získanými odučenými léty, či motivovaností k výuce nesouvisející s věkem?

V kolika letech si myslíte, že jsou žáci kariérově zralí, tedy schopní učinit vhodnou kariérovou volbu?

Příloha 2: Anketa č. 1 – Zástupce ředitelky pro odborné teoretické vzdělávání, 40 let

Věk: 40 let

Ve školství pracuji: 7 let

Škola, kde vyučuji: VOŠ, SŠ, COP Sezimovo Ústí

Pracuji na pozici: zástupce ředitelky pro odborné teoretické vzdělávání

Předměty, které vyučuji: Technologie, Strojnictví, Strojírenská technologie

Má Vaše škola možnost kariérového poradenství pro žáky? Pokud ano, jak a kým je poradenství prováděno? Myslíte si, že žákům pomáhá poradenská činnost?

Ve škole máme výchovné poradce, žáci chodí za učiteli odborností, ptají se, kde a co dělali oni a využívají těchto zkušeností

Myslíte si, že rozsah vzdělání, jak teoretického, tak praktického, předávaného na Vaší škole je dostatečný při přechodu žáků do světa práce?

Myslím, že určitě, technické obory, které vyučujeme, mají dostatečně velký rozsah praxe, pracují na strojích, učí se v odborných laboratořích a veškerá praxe je propojena s teorií.

Myslíte si, že je důležitější role pedagoga při motivaci žáků k výuce, či zajímavost předávaného učiva, nebo samostatná motivovanost žáků něco se naučit?

Vyplývá to z ostatních otázek a odpovědí, z mého pohledu je to vždy o dětech – buď chtějí nebo ne, jako pedagogové je samozřejmě motivujeme.

Má Vaše škola dobré zpětné vazby od absolventů, co se týče připravenosti na trh práce?

Zpětnou vazbu, o které já vím: od rodičů, jakože zaměstnavatelů – v Jižních Čechách připravujeme nejlépe, opravdu fyzicky pracují na strojích; žáci, kteří se k nám vrací, dělají v oboru a jsou spokojeni; samozřejmě někteří studenti si dále doplňují studium.

Co by se dle Vašeho názoru dalo/mělo změnit ve vyučování, aby žáci byli připravenější na přechod na trh práce?

Žáci neumějí pracovat samostatně – ostatně to se ukazuje v této době. Nejsou vedeni k tomu, aby byli za sebe zodpovědní – „Pořád je vodíme za ručičku“.

Snažíte se připravovat své žáky na svět práce? Jak?

Snažíme se je vést k zodpovědnosti, aby si uvědomovali, že v práci je nikdo za ručičku vodit nebude, vedeme je k samostatnosti, ne vždy se to daří.

Pokud bystě měla evaluovat svou výuku a přístup k žákům, myslíte si, že jste schopná dostatečně připravit své žáky na přechod na trh práce?

Myslím, že ano. Do školství jsem přišla z podniku, takže spousta věcí, které dětem vysvětluji, se snažím vysvětlit teoreticky a pak říci, jak to v praxi funguje. Samozřejmě by si ale učitelé zasloužili také stáže do firem. V našem oboru to jde pořád dál – modernizuje se, vyčíst si to z novin a časopisů je pro nás málo.

Myslíte si, že schopnost pedagogů připravit žáky na trh práce souvisí spíše se zkušenostmi získanými odučenými léty, či motivovanost k výuce nesouvisející s věkem?

Hlavní, na čem závisí je ochota dětí se něco nového dozvědět a pochopit, že to jednou budou potřebovat – třeba ne v takové míře, ale část určitě ano. V jednotlivých oborech se učí větší rozsah učiva – z toho vyplývá větší možnost uplatnění v zaměstnání.

V kolika letech si myslíte, že žáci jsou kariérově zralí, tedy schopní učinit vhodnou kariérovou volbu?

To se nedovolím říci, každý je na tom trochu jinak, znám žáky, kteří nastoupí do školy a přesně vědí, co chtějí a pak je tam pár „telátek“, kteří to nevědí ani když končí studium.

Příloha 3: Rozhovor č. 1 – Učitelka odborných předmětů, 41 let

Věk: 41 let

Ve školství pracuji: 16 let

Škola, kde vyučuji: Střední škola obchodu, služeb a řemesel a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Tábor, Bydlišského 2474

Pracuji na pozici: Učitelka odborných předmětů

Předměty, které vyučuji: Veřejná správa, Historie české správy, Regionalistika, Ekonomika, Cvičení z práva a veřejné správy, Písemná a elektronická komunikace

Má Vaše škola možnost kariérového poradenství pro žáky? Pokud ano, jak a kým je poradenství prováděno? Myslíte si, že žákům pomáhá poradenská činnost?

Ano, na naší škole je možnost využít kariérové poradenství. Naše škola letošním rokem oddělila funkci kariérového poradce z pozice výchovného poradce. Do té doby fungovalo kariérové poradenství v rámci výchovného centra. V souvislosti s tím, od 17.2.2020 na naší škole vzniklo Školské poradenské pracoviště, na kterém mají žáci možnost využít konzultačních hodin od 13-15 hodin od pondělí do čtvrtka. V pondělí je zde kariérový poradce, v úterý školní asistentka, ve středu výchovný poradce a ve čtvrtek školní metodik prevence. Kariérový poradce je v této době hojně navštěvován žáky posledních ročníků, kteří sbírají informace o vysokých školách. Kariérový poradce jim zároveň pomáhá vyplňovat přihlášky na vysoké školy. Myslím si, že poradenská činnost žákům pomáhá, je pro ně jednodušší, že si nemusí hledat informace na jednotlivých vysokých školách nebo na internetu. Poradenství je prováděno vyučující z naší školy, protože žáky zná, má k nim nejbližší a žáci ji důvěřují.

Myslíte si, že rozsah vzdělání, jak teoretického, tak praktického, předávaného na Vaší škole je dostatečný při přechodu žáků do světa práce?

Myslím, že ano. V rámci jejich oboru během studia získají veškeré teoretické znalosti, které potřebují pro výkon budoucího povolání. Co se týče praktického, tak také. Během studia žáci získají praxi na různých odpovídajících pracovištích pro jejich zaměření. Například praxe na Úřadu práce, Finančním úřadu, Městském úřadu, Katastrálním úřadu, v gastroprovozovnách, ve školní jídelně, ve školním restauračním zařízení Beseda, ve školním cukrářství Beseda, ve školní autodílně na Chýnovské

ulici. Dále se například žáci gastro oborů učí pořádat a připravovat rauty a podobné aktivity.

Myslíte si, že je důležitější role pedagoga při motivaci žáků k výuce, či zajímavost předávaného učiva, nebo samostatná motivovanost žáků něco se naučit?

Nejdůležitější je rozhodně role pedagoga, protože převážná část žáků nejeví o učení zájem, učí se jen proto, že musí. Samozřejmě hraje velkou roli i zajímavost předávaného učiva, doplněné o příklady z praxe.

Má Vaše škola dobré zpětné vazby od absolventů, co se týče připravenosti na trh práce?

Vyučující, kteří vedou žáky k maturitní zkoušce ztrácí po absolvování studia o žácích přehled. Ve výjimečných případech se samotní žáci jednotlivým vyučujícím ozvou. Zda mají třídní učitelé od svých bývalých žáků zpětné vazby nevím. Když se to vezme celkově, tak má naše škola na tábořsku dobrou pověst, co se týče schopnosti připravit žáky na trh práce.

Co by se dle Vašeho názoru dalo/mělo změnit ve vyučování, aby žáci byli připravenější na přechod na trh práce?

Doporučila bych zařídit větší samostatnost pro žáky v posledních ročnících.

Snažíte se připravovat své žáky na svět práce? Jak?

Já své žáky na svět práce připravuji již od druhého ročníku, jelikož zaštituji na naší škole praxe v oboru veřejnosprávní činnost. Žáci na konci druhého a třetího ročníku absolvují souvislou čtrnáctidenní praxi na úřadech nebo jiných státních institucích. Praxi si musí domluvit a zajistit sami, ode mne dostanou pouze smlouvu o zajištění odborné praxe. Výstupem z praxe je požadavek na sepsání seminární práce týkající se informací o úřadu, na kterém praxi vykonávali, o obci, ve které se úřad nachází a o náplni činnosti, které se po dobu praxe věnovali.

Pokud byste měla evaluovat svou výuku a přístup k žákům, myslíte si, že jste schopná dostatečně připravit své žáky na přechod na trh práce?

Vzhledem k předmětům, které vyučuji si myslím, že jsem schopná připravit své žáky na profesi v oboru. Vše, co žáci k výkonu profese potřebují, probírám během

teoretických vyučovacích hodin, ale i praktických, které probíhají na počítači. V praktických hodinách se věnujeme například vyplňování formulářů, výpočtem různých příspěvků a dávek v oblasti státní sociální podpory.

Myslíte si, že schopnost pedagogů připravit žáky na trh práce souvisí spíše se zkušenostmi získanými odučenými léty, či motivovanost k výuce nesouvisí s věkem?

Zkušenosti pedagoga získané odučenými lety i motivace k výuce nesouvisí s věkem má vliv na připravenost žáků. Záleží na konkrétním pedagogovi, jak ho jeho práce baví, ovlivňuje a naplňuje, a to se odráží i v přístupu k žákům. Je to individuální. Je pravda, že někteří starší pedagogové již nemají k práci takový elán, jako dříve, takže je možné u nich pozorovat snížení motivace k výuce.

V kolika letech si myslíte, že žáci jsou kariérově zralí, tedy schopní učinit vhodnou kariérovou volbu?

Toto je pro mne těžké určit, jelikož se setkávám až se středoškoláky, kteří již učinili volbu ohledně zaměření na základní škole. Se žáky na druhém stupni základní školy se nesetkávám, takže nevím, zda jsou dostatečně zralí pro vhodnou volbu své budoucnosti, proto nedokážu určit přesný věk. Myslím, že žáci na této škole jsou většinou spokojeni s tím, jaký obor a školu si vybrali.

Příloha 4: Rozhovor č. 2 – Učitelka odborného výcviku, 38 let

Věk: 38 let

Ve školství pracuji: 16 let

Škola, kde vyučuji: Střední škola řemeslná a Základní škola, Soběslav, Wilsonova 405

Pracuji na pozici: Učitelka odborného výcviku

Předměty, které vyučuji: Odborný výcvik, zaměření kadeřnictví

Má Vaše škola možnost kariérového poradenství pro žáky? Pokud ano, jak a kým je poradenství prováděno? Myslíte si, že žákům pomáhá poradenská činnost?

Ano, na naší škole je kariérové poradenství k dispozici, má ho na starost školní psycholožka. Myslím, že smysl kariérové poradenství určitě má, ale nevím, zda žáci za školní psycholožkou chodí vyloženě kvůli kariérovému postupu nebo možností, myslím že tam spíše chodí kvůli tomu, aby jim pomohla například s přihláškami na nástavbu a tak dál.

Myslíte si, že rozsah vzdělání, jak teoretického, tak praktického, předávaného na Vaší škole je dostatečný při přechodu žáků do světa práce?

Myslím že v našem oboru ano.

Myslíte si, že je důležitější role pedagoga při motivaci žáků k výuce, či zajímavost předávaného učiva, nebo samostatná motivovanost žáků něco se naučit?

Myslím, že důležitější je v každém případě motivovanost žáka. Pokud se nic naučit nechce a je ve škole pouze z povinnosti, nepomůže mu, že ho učitel do něčeho nutí ani to, že se ho učitel snaží motivovat, stejně jako ho v tom případě nebude zajímat ani učivo.

Má Vaše škola dobré zpětné vazby od absolventů, co se týče připravenosti na trh práce?

Zpětnou vazbu máme, holky a kluci za námi přicházejí na návštěvu často i po ukončení jejich studia. Problém je, že uplatnění v oboru je z každé třídy tak 10%.

Co by se dle Vašeho názoru dalo/mělo změnit ve vyučování, aby žáci byli připravenější na přechod na trh práce?

Problémem v našem oboru je, že pro praxi potřebují naši žáci zákazníky v našem kadeřnictví, na kterých by si mohli vše vyzkoušet a těch zákazníků, kteří k nám chodí moc není. Takže pro zlepšení bychom v našem oboru potřebovali více zákazníků.

Snažíte se připravovat své žáky na svět práce? Jak?

Výukou.

Pokud byste měla evaluovat svou výuku a přístup k žákům, myslíte si, že jste schopná dostatečně připravit své žáky na přechod na trh práce?

Myslím si, že ano. Jsou zde ale překážky v nedostatku zákazníků, na kterých mohou moji žáci praktické zkušenosti získat. Obor potřebuje lidi, na kterých se děti budou učit.

Myslíte si, že schopnost pedagogů připravit žáky na trh práce souvisí spíše se zkušenostmi získanými odučenými léty, či motivovanost k výuce nesouvisí s věkem?

Myslím, že důležité jsou hlavně získané zkušenosti. Je pravda, že mnoho učitelů je vyhořelých, ale myslím, že to s věkem úplně nesouvisí, záleží na konkrétním člověku a jeho psychice.

V kolika letech si myslíte, že žáci jsou kariérově zralí, tedy schopní učinit vhodnou kariérovou volbu?

To záleží, je to velmi individuální. Záleží na zralosti konkrétního žáka. Přesný věk určit nedokážu. U někoho je to už v 9. třídě základní školy, u někoho zase až v dospělosti, je to opravdu různé.

Příloha 5: Anketa č. 2 – Učitelka odborných předmětů, školní psycholožka, 28 let

Věk: 28 let

Ve školství pracuji: 6 let

Škola, kde vyučuji: Střední škola řemeslná a Základní škola, Soběslav, Wilsonova 405

Pracuji na pozici: Učitelka odborných předmětů, školní psycholožka

Předměty, které vyučuji: VP, DU, PSV

Má Vaše škola možnost kariérového poradenství pro žáky? Pokud ano, jak a kým je poradenství prováděno? Myslíte si, že žákům pomáhá poradenská činnost?

Ano, škola má vlastního kariérového poradce. Upřímně doufám, že ano. Organizuje besedy s úřadem práce, pomáhá s plánováním dalšího vzdělání/zaměstnání a tak dále.

Myslíte si, že rozsah vzdělání, jak teoretického, tak praktického, předávaného na Vaší škole je dostatečný při přechodu žáků do světa práce?

Nejsem si jistá finanční gramotností žáků, ale to bych řekla, že je spíš problém ZŠ a rodiny. Jinak jsem si jistá, že je naprosto dostačující.

Myslíte si, že je důležitější role pedagoga při motivaci žáků k výuce, či zajímavost předávaného učiva, nebo samostatná motivovanost žáků něco se naučit?

Motivace žáků se v průběhu výuky mění. Ideální varianta – žák přijde namotivovaný ke studiu v daném oboru, kde ho dále rozvíjí pedagog a motivuje ho ke studiu. U nás vnímám, že je potřeba motivovat žáky převážně na praxích (budou se život rukama, vyjmenovaná slova jim k ničemu nebudou). A jsem si jistá, že je mistři motivují dostatečně.

Má Vaše škola dobré zpětné vazby od absolventů, co se týče připravenosti na trh práce?

Práci mají ti, kdo o ní stojí. A zpětná vazba je pozitivní.

Co by se dle Vašeho názoru dalo/mělo změnit ve vyučování, aby žáci byli připravenější na přechod na trh práce?

Možná zapojit víc besed, úřady práce, náborové agentury...

Snažíte se připravovat své žáky na svět práce? Jak?

V rámci vyučovaných předmětů zapojuji témata do vyučovacích bloků. Jako školní psycholog motivuji žáky k dalšímu studium (maturita, další obor...).

Pokud byste měla evaluovat svou výuku a přístup k žákům, myslíte si, že jste schopná dostatečně připravit své žáky na přechod na trh práce?

Ano

Myslíte si, že schopnost pedagogů připravit žáky na trh práce souvisí spíše se zkušenostmi získanými odučenými léty, či motivovanost k výuce nesouvisející s věkem?

S věkem to absolutně nesouvisí. Záleží to na osobnosti pedagoga, profesních schopnostech/kompetencích a jeho vlastní motivaci k práci a žákům celkově. Stejně jako mladý pedagog může být vynikající, může být i pedagog s praxí strašný.

V kolika letech si myslíte, že žáci jsou kariérově zralí, tedy schopní učinit vhodnou kariérovou volbu?

Těžko říct. Záleží to na spoustě okolních faktorů (IQ, rodinné zázemí, sociálním okolí...). Někdo je schopný se k volbě rozhodnout ve 13 a jiný si není jistý ve 20.

Příloha 6: Vzor dotazníku

Připravenost žáků středních odborných škol na profesi.

Dobrý den, jmenuji se Adéla Koubová a třetím rokem studuji na České zemědělské univerzitě na Institutu vzdělávání a poradenství obor Poradenství v odborném vzdělávání a tímto bych Vás ráda požádala o vyplnění krátkého dotazníku, který si klade za cíl zjistit názory učitelů středních odborných škol na připravenost svých žáků na přechod na trh práce. Výsledky tohoto dotazníku budou použity v mé bakalářské práci s tématem "Představy učitelů o kariérové zralosti a připravenosti žáků na profesi v rámci odborného vzdělávání"

Tento dotazník nezabere více než 10 minut a je zcela anonymní.

Děkuji předem za vyplnění.

Adéla Koubová

1. Pohlaví:

Žena

Muž

2. Věk:

25-30

30-40

40-50

50+

3. Ve školství pracuji:

0-5 let

5-10 let

10-20 let

20 a více let

4. Pracuji na pozici:

...

5. Učím na střední škole obor:

Strojírenství a strojírenská výroba

Elektrotechnika, telekomunikace a VT

Stavebnictví, geodézie a kartografie

Ekonomika a administrativa

Gastronomie, hotelnictví a turismus

Pedagogika, učitelství a sociální práce

Obchod

Osobní a provozní služby

6. Vyučuji předměty:

...

7. Naplňuje Vás práce učitele?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

8. Jste spokojeni na svém pracovišti?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

9. Pokud ne, proč? Stručně odpovězte:

...

10. Myslíte si, že rozsah teoretického vzdělávání, který je předáván žákům je dostačující, při jejich přechodu na trh práce?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

11. Myslíte si, že praktické vzdělání žáků je dostatečné pro jejich budoucí profesi v oboru?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

12. Myslíte si, že dokážete žáky motivovat k výuce v rámci svých předmětů?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

13. Myslíte si, že v rámci svého/svých předmětů dokážete žáky dostatečně připravit na budoucí profesi?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

14. Poskytujete v rámci svého předmětu žákům rady a informujete je o možnostech ohledně jejich možného budoucího povolání v oboru?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

15. Dostáváte kladné reakce od absolventů na Vaše vyučovací hodiny a předané informace?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

16. Sleduje Vaše škola novinky v oblasti odborného vzdělávání a zapojuje je do výuky?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

17. Víte o tom, že je na Vaší škole k dispozici kariérové poradenství?

Ano

Ne

18. Kdo na Vaší škole poskytuje kariérové poradenství?

Kariérový poradce

Výchovný poradce

Školní psycholog

Nevím, že je na naší škole toto k dispozici

19. Myslíte si, že je kariérové poradenství na Vaší škole dostačující?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

20. Myslíte si, že kariérové poradenství je pro žáky přínosné?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

21. V kolika letech myslíte, že je žák schopný učinit rozhodnutí ohledně své budoucí kariéry? Stručně odpovězte:

...